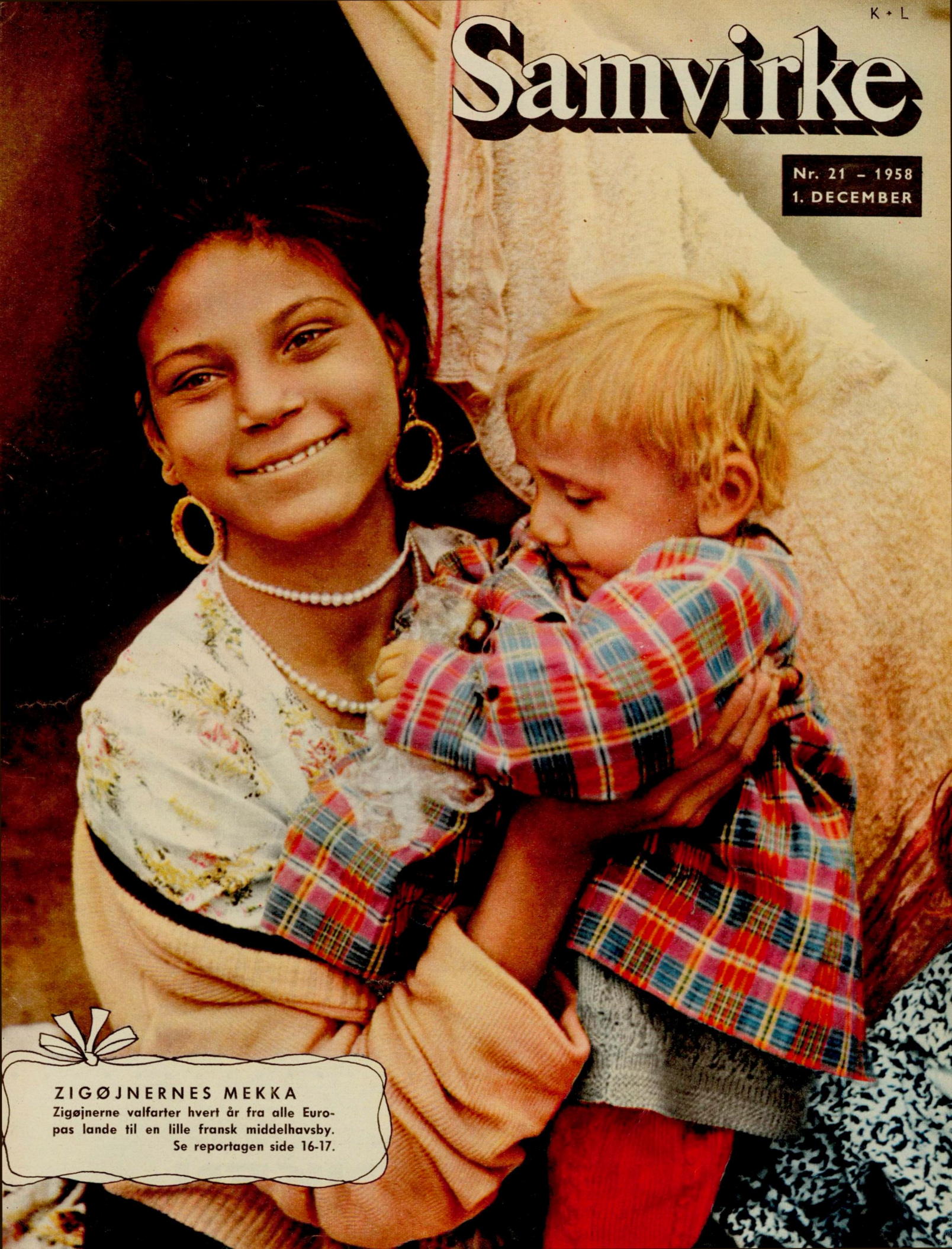

Samvirke

Nr. 21 - 1958
1. DECEMBER

ZIGØJNERNES MEKKA

Zigøjnerne valfarter hvert år fra alle Europas lande til en lille fransk middelhavsby.
Se reportagen side 16-17.

**BANKEN
STÅR BAG**

I Nordsø, Skagerrak, Kattegat og Østersø, overalt i sunde og bæltter lyder 7788 fiskerfartøjers duk-duk-duk døgnnet rundt. Næsten 400.000 tons fisk årlig henter de danske fiskere op af farvandene omkring Danmark – deraf fiskes alene i Nordsøen og Skagerrak de tre fjerdedele. Totalværdien af landets 12.402 erhvervsfiskeres fangst var ved sidste årsopgørelse 237 millioner kroner.

har jeg min båd, mit sejl, mit net

Fiskernes indsats er ikke den, man først falder over, når man ser på resultatet af dansk erhvervsliv, for de store erhverv overstråler fiskeriet mere end tyvefold. Men bedømmelsen bør nu ikke altid afhænge af en vurdering af tallene alene, og i hvilket erhverv stilles så store krav som i fiskeriet? Arbejdsdagen er træls, og livet er ofte indsatsen. Men fiskeren er også en fri mand, der ikke vil bytte med nogen. På søen er det ham, der alene bestemmer kursen, af hans kendskab til fiskene og farvandene afhænger det, om døgnets slid skal ende med et godt udbytte. Man tvinges også til at ændre sit syn på fiskeriet, når man hører, at en fiskerbåd kan koste lige så meget som et husmandssted. Derfor har fiskeriet ganske som andre erhverv regelmæssigt brug for bankerne. I moderniseringen af dansk fiskerierhverv spiller bankerne deres store rolle. Som alle andre erhverv nyder fiskeriet godt af bankernes samfundsnyttige arbejde.

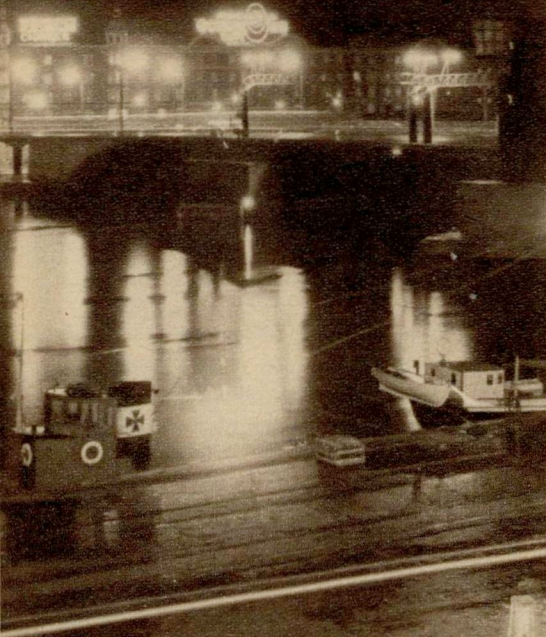
Erhvervslivet
har brug for
gode banker.

...tal med

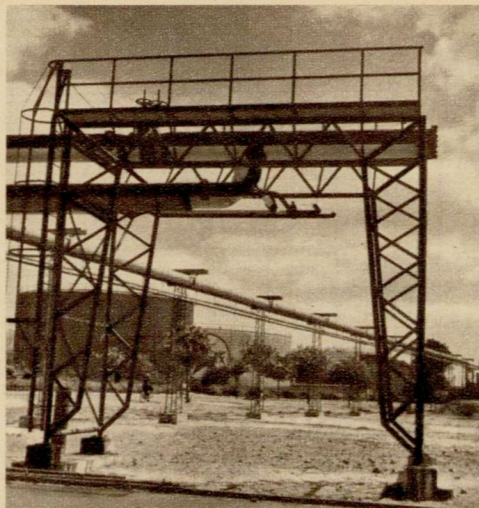
ANDELSBANKEN

Danmarks fjerdestørste bank

landet rundt

NEONLYS og gadelygter våger over mennesketomme kajer og broer og et par hvilende småskibe på dette stemningsbillede fra Københavns havn. Uret med reklamen for Cirkelkaffen er et af Københavns kendte ure.

LANGE rørledninger og runde olietanke tegner et indviklet mønster i Fredericias store oliehavn, som nu udvides stærkt.

FORBRUGERRÅDET holdt fornylig årsmøde i København. Fra mødet ses her fra højre til venstre medlem af forretningsudvalget, fru Lis Groes, ambassadør Bodil Begtrup og rådets kontorassistenter Ely Koch og Anne Marie Larsen.

DET NYE seminarium i Jerne ved Esbjerg er nu åbnet, og eleverne tog med højt humør de nye lokaler i besiddelse.

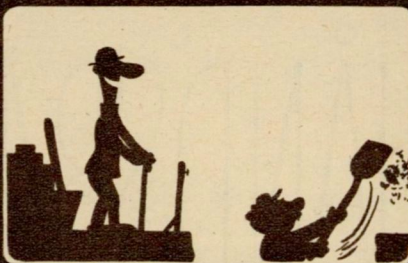

BRÆNDET til vinteren køres nu hjem – i skoven spiller hestene stadig en rolle.

FDBs storafdelinger vokser nu frem. I juni havde man rejsegilde i Odense og den 22. oktober på afdelingen i Vordingborg, der her ses ovenfra i et usædvanligt perspektiv. Til venstre banelinjen og hovedvej 2.

Et husligt anliggende

– en kombineret **GRUNDEJER-FORSIKRING** i **MLU** dækker hus- og grundejeransvar, stormskade, vandskade, rørskeade m. v.

MEJERIERNES OG LANDBRUGETS ULYKKESFORSIKRING

HÅNDRÆKNING

uden omkostninger

DET ER sjældent, at den enkelte kan få lejlighed til at yde bistand til andre, uden at det koster noget. Det er sjældent, at man kan deltage i store fremskridt for den sag, man tjener, uden selv at skulle bringe ofre. Ikke desto mindre kan man sige om Brugsforeningernes Garanti- og Lånefond, at den på en gang opfylder værdifulde formål og intet kræver – i hvert fald meget lidt i forhold til de fordele, der opnåes.

SIDEN garanti- og lånefondens blev oprettet for 3 år siden, har den gjort stor nytte. Henimod 500 brugsforeninger har i den forløbne tid stillet sig til rådighed som garanter. Uden indbetaling af kapital er hermed tilvejebragt lånemidler til et beløb af 3½ million kr., som er kommet ca. 40 brugsforeninger til gode på den måde, at de har kunnet gå i gang med projekter, der har øget deres slagkraft, hvilket ville have været uoverkommeligt uden de andres støtte.

Navnlig er der et eksempel på en brugsforening i Nordsjælland, der er i rivende fremgang, takket være de lånemidler, som tilfortes gennem garanti- og lånefondens. Ikke sådan at forstå, at denne brugsforening var i bekneb. Til den daglige drift var der mere end nok, men til det, der skulle sætte prikken over i'et, havde man ikke den nødvendige kapital. Det fik man ved lån, som den samlede garantimasse – og det vil altså også sige brugsforeninger fjernt fra åstedet – stod inde for.

Af de ca. 3½ millioner er der – opgjort i antal foreninger – ydet lige meget til land og by, pengemæssigt mest til bybrugsforeningerne, samt til start af nye brugsforeninger, hvor der trænges til dem. Der er oprettet nogle i de seneste år, bl. a. i Sønderjylland, delvis med støtte fra fonden. Desuden er der ydet hjælp til ombygning af en række landforeninger, i visse tilfælde til indretning af viktualiebutikker. Endelig er ret store beløb udlånt til udbygning af filialnettet i nogle af vore større købstadsforeninger, hvilket er særlig påkrævet, fordi væksten i folketal og købeevne i disse år særlig foregår i byernes forstæder. Får vi ikke kontakt med disse områder, vil vor slagkraft som bevægelse blive hæmmet, i sidste instans også til skade for de landforeninger, som måske ikke selv har – eller venter at få – brug for fondens bistand.

Den garanti, som hidtil er ydet, er der nu lagt beslag på, hvorfor fonden appellerer til alle foreninger, som ikke hidtil har deltaget, om at tegne øget garantikapital. Af samtlige 1900 brugsforeninger har foreløbig kun ca. 500 gjort deres indsats. Som rettesnor for størrelsen af det beløb, man bør tegne, kan passende anvendes tallet 1000 kr. pr. 100.000 kr. omsætning, hvilket med fuld tilslutning fra alle foreninger ville give en samlet garantikapital på 12-13 mill. kr. – en stor sum, og dog et minimum, når fonden skal kunne løse sine opgaver.

Formålet er som bekendt at

hjælpe sådanne foreninger, som i og for sig har en sund økonomi, men ikke selv kan klare finansieringen af nødvendige ombygninger, udvidelser, etablering af filialer eller lign. Brugsforeningerne og FDB tegner en garanti-kapital, som ikke skal indbetales, men tjener som sikkerhed for lån med ovennævnte formål. I forbindelse med låneydelsen opsamles i fonden en særlig sikkerhedsreserve, som meget snart vil være så stor, at enhver rimelig risiko for tab vil kunne dækkes af reserven.

Risikoen ved at tegne garanti må således siges at være overordentlig ringe. Det duer altså ikke at spørge, hvorfor man skulle gøre det, når det er meget rimeligere at spørge, hvorfor man ikke skulle gøre det?

DER er god grund til at gøre det, for ved at hjælpe andre, hjælper man også sig selv. Nok er hver brugsforening en selvstændig enhed, men de er kun stærke, hvis og fordi de står sammen med andre – og stærkest jo stærkere alle de andre er.

Når de ikke skal præstere noget kapitalindskud, går det ikke udover deres egen økonomi – og risikomomentet er mindst muligt. For det første lånes pengene ikke ud for at blive soldet op. De bruges af lige så alvorligt arbejdende brugsforeninger, som de selv er, til formål, der af garantiyderne ville blive anerkendt som fornuftige – hvad der iøvrigt er kontrol med fra fondens side.

Dernæst må ingen forestille sig at være den eneste ene, som

skal hjælpe alle de andre. Nej, det er tværtimod de mange, som skal yde støtte til de få, så risikoen er godt fordelt. Og når man skal tale om risiko, hvis der endelig er nogen, kan man sige sig selv, at det ikke går galt for alle i hob, men skulle der være en enkelt uheldig imellem, står dens egne reserver først til rådighed og derefter fondens sikkerhedsreserve, således at der kun kan blive tale om den yderste ende af et tab, som sluttelig skal fordeles på samtlige garanter. Det ville nok være til at bære.

LANGT de fleste brugsforeninger har nået en udviklingsgrad, der ikke kræver af dem, at de skal sætte nye skud – udover ny- eller ombyggeri som de sagtens kan magte ved egen hjælp. Andre ville måske gerne låne til at sætte noget i gang, som det dog ikke haster så stærkt med; deres tur kommer nok senere.

Men der er nogen, for hvem det er en livssag at gøre sig gældende ved en større indsats – og gøre det straks, fordi udviklingen kræver det, netop nu og her. Hvilken styrke hvis garanti- og lånefondens kan dirigere kapitalkraften derhen, hvor der i det givne øjeblik er hårdt brug for den – og vel at mærke uden at det berøver de andre brugsforeninger kontante midler af nogen slags! Bare ved at have alle de andre i ryggen, kan der udrettes så meget. Det er i sig selv en stolt fornemmelse.

PÅ en måde genopstår noget af den gamle solidariske front fra brugsforeningernes pionerdage, da medlemmerne stod sammen med alt, hvad de ejede for at starte deres brugsforening – her drejer det sig bare ikke om et solidaritetsforbund af medlemmer, men af foreninger, og dette forbund skal ikke løse en lokal opgave, men en landsomfattende. Alligevel er kravet langt mindre end dengang, fordi der ikke er tale om en ubegrænset risiko for hvert eneste medlem, men en såre begrænset, hvilende alene på foreningerne.

Toldrier

ET PAR hundred tusinde familier i by og på land abonnerer gennem deres respektive sygekasser på bladet *Helse*, der udgives af lægeforeningerne og sygekasserne i fællesskab. I et tiltalende udstyr har bladets artikler bragt megen viden til menigmand om sygdomme og sygdomsårsager, om forebyggelse og bekæmpelse af sygdomme.

Dette blad har i flere år forgæves forsøgt at opnå fritagelse for den statsafgift på papir (30 øre pr. kg), som betales i henhold til loven om forbrugsafgifter. Ifølge denne lov kan der gives fritagelse for „papir, der anvendes til trykning af den periodiske presse med *fagligt*, herunder *videnskabeligt*, *politisk* og *kulturelt* stof med udpræget oplysende formål“.

Da andre blade, som i langt ringere grad måtte anses for at opfylde disse forudsætninger, har opnået fritagelse, var det rimeligt, at *Helse* henvendte sig til ombudsmanden med en klage over, at tolddepartementet stillede sig afvisende overfor bladets gentagne henvendelser. Imidlertid har ombudsmanden – ifølge *Information* – i sit svar til *Helse* meddelt, at han ikke kan kritisere departementet for dets skøn. Dermed er sagen i det konkrete tilfælde afgjort, men absolut ikke hvad dens principielle indhold angår.

Hvis det havde ligget indenfor ombudsmandens kompetence at kritisere love, som er så uklart formuleret, at embedsmændene risikerer at fortolke dem vilkårligt, ville han næppe have taget i betænkning at misbillige dispensationsbestemmelsen i den foreliggende form – så meget desto mere som tolddepartementet selv har oplyst i sagen, at bestemmelsen af, hvad der skal betragtes som fritagelsesberettiget oplysningsstof er tilvejebragt ved „underhåndsdrøftelser med det rigsdagsudvalg, der behandlede loven“.

Så vidt er det altså kommet, at administrationen skal føre „underhåndsdrøftelser“ med et lovbehandlende udvalg for at få meningen frem. Men kan man bygge en administrationspraksis på, hvad man sidder og snakker

hyggeligt med et udvalg om udenfor folketings kontrol og lade en mundtlig overlevering af det formentlige resultat danne rettesnor for lovens videre forvaltning – nb! i form af et budskab, der går fra mund til mund og kan blive til hvad som helst, inden det når vejs ende. Kan folketingsudvalg udstede egne anvisninger på, hvordan love skal forstås uden at delagtiggøre folketinget som helhed i sine overvejelser og konklusioner? Det troede vi ikke var meningen med folkestyret.

Også *Samvirke* er draget med ind i sagen, idet *Helse* i sin klage til ombudsmanden har nævnt *Samvirke* som et af de blade, der var fritaget for afgiften, hvortil departementet har svaret, at *Samvirke* (vistnok ene af alle fremførte blade) allerede har fået inddraget afgiftsfritagelsen for sit vedkommende, „fordi bladet ikke længere opfylder betingelserne“.

DENNE undskyldning fra departementets side gælder til Wandsbeck. Hvad vil det sige, at *Samvirke* „ikke længere opfylder betingelserne“? Ophævelsen af afgiftsfritagelsen fandt sted i sammenhæng med bladets overgang til en ny trykmetode, som ændrede bladets udseende totalt, *men ikke dets indhold*.

I første omgang blev inddragelsen simpelthen motiveret med en henvisning til bladets ændrede udstyr, men denne motivering var naturligvis uholdbar. Man kan anstændigvis ikke kaste vrag på nogen, som bestræber sig for at fortsætte tidligere anerkendt hæderlig vandel – blot fordi han har fået nyt tøj. I så fald ville det være et mistillidsvotum til det tekniske fremskridt, og som redskab for sådanne reaktioner har tolddepartementet næppe beføjelser.

Senere blev også de omtalte underhåndsforhandlinger med det hedengangne folketingsudvalg ført i marken overfor *Samvirke*. Om hvilke okkulte midler, man har betjent sig af til etablering af forbindelse med udvalget, foreligger der intet, men efterseancen kunne det rent konkret fastslås, at med „fagligt“

havde udvalget ment „erhvervsfagligt“, med politisk „partipolitisk“ og med kulturelt „åndskulturelt“. Det oplysningsstof, som bladet indeholdt, blev nærmest klassificeret som underholdning. Dermed basta!

HEROVERFOR må *Samvirke* stadig gøre gældende, at på alle tre i dispensationsbestemmelsen nævnte områder (både fagligt, politisk og kulturelt) opfylder bladet bestemmelsens betingelser. Bladet indeholder både erhvervs- og husholdningsfagligt stof, og hvad det politiske angår, kan vi ikke anerkende begrebets begrænsning til det blot partipolitiske. Af andelsbevægelsens samfundsreformatoriske opgave og gerning udkrystalliserer sig også en *politisk* opinion – blot ikke partipolitisk.

Endelig kan vi ikke se, hvorfor en folkeligt-kulturel indsats skal stilles i skyggen til fordel for den såkaldte „åndskulturelle“, navnlig ikke når kategoriske klassifikationer af den slags ikke forhindrer, at blade på et rent forretningsmæssigt grundlag og med et meget omfattende underholdningsstof stadig nyder godt af afgiftsfritagelse.

For os at se rammes de hundredtusinder af medlemmer i brugsforeninger og sygekasser af en forskelsbehandling, når deres oplysningsbehov skal gøres til genstand for en beskatning, som snævrere kredses går fri af.

Det eneste rigtige er at erstatte den uheldige dispensationsbestemmelse med en tydeligere motiveret, der dels ikke er til at misforstå, dels yder det folkelige oplysningsarbejde retfærdighed på lige fod med det mere specielle.

I hvert fald er det udemokratisk praksis som i øjeblikket at overlade til en gruppe af embedsmænd i toldtaten at klassificere indholdet. Det er en form for posekiggeri, som vistnok kan siges at ligge udenfor toldvæsenets naturlige domæne.

OLIERAFFINADERIET FRISIA FORAN VIRKELIGGØRELSEN

DET internationale olieselskab Frisia har nylig holdt generalforsamling i Emden i Tyskland, hvor Frisia vil anlægge et olieaffineri. Lederen af den schweiziske kooperative Migros-organisation *Gottlieb Duttweiler*, som i fjor tog initiativet til selskabets oprettelse, og som nu er formand for det, oplyste, at han regnede med begyndelse af byggeriet inden årets udgang. Opførelsen vil efter planerne vare 23 måneder og koste ca. 73 millioner D-mark, d. v. s. ca. 115 millioner kr. Raffineriet skal, når det kommer i fuld drift, årligt oparbejde ca. 100 tankskibslaster à 15,000 tons råolie. 75 pct. af produktionen vil blive svære brændselsolier, 11 pct. benzin og resten dieselolie samt lettere brændselsolie.

Aktiekapitalen er forhøjet til 50 mill. D-mark (ca. 80 mill. kr.) hvoraf halvdelen er placeret, mens den anden halvdel (6 pct.s præferenceaktier) først udbydes senere, i videst muligt om-

fang som „folkeaktier“ med et pålydende af 100 D-mark pr. stk. Derudover har man sådanne kredittilsagn, at raffineriets opførelse er sikret.

FDB er som bekendt aktionær i Frisia, og blandt bestyrelsens medlemmer er førstedirektør *Ebbe Groes*.

BRUGSFORENINGS-JUBILÆER: 75 år: Arnøje brugsforening den 16. december. 50 år: Arnager brugsforening den 16. december. 25 år: Ensted Sogns brugsforening den 18. december.

FDBs JUBILÆUMSLEGAT. Inden 15. dec. skal ansøgninger om legatet være indsendt til FDBs sekretariat, Njalsgade 15, København S. Tillidsmænd og uddelere, både mandlige og kvindelige og personalet i brugsforeningerne og i FDB kan søge legatportion, der skal anvendes til studieophold i Danmark eller udlandet. Legatet søges på skemaer, der fås mod indsendelse af frankeret kuvert til FDBs sekretariat.

ET CIRKUS SIGER FARVEL

90 somre har Cirkus Miehe's vogne rullet ad danske landeveje for at give forestillinger i by efter by, men nu er det slut. Efter tre dårlige sæsoner har cirkus besluttet at bryde teltet ned for sidste gang, og alt cirkusmateriel bliver nu spredt for alle vinde. Punktum er sat for en af Danmarks mest navnkundige cirkus' historie.

Det begyndte egentlig for godt 100 år siden. Da købte en omrejsende musiker og artist, Henrik Schultz nogle lyngklædte bakker og et gammelt bindingsværkshus ved Ydby i Thy – det sted, der blev Miehe'ernes faste tilholdssted. Hans ældste datter, Louise blev i 1868 gift med en omrejsende musiker, Henrik August Christian Miehe, og det unge par oprettede samme år deres egen cirkus, der i al beskedenhed bestod af to artister, otte musikere, en hest og to hunde. Manegen var i fri luft mellem udspændte snore, og efter forestillingen gik direktøren rundt mellem tilskuerne med en tallerken i håbet om at redde nogle fattige skillinger.

Henrik og Louise fik en datter,

Dora, der kun tre år gammel havde sin første optræden i manegen. Hun viste sig hurtigt at være en lille dame med ben i næsen, og da hun som kun 16-årig med sine yngre søskende blev sendt ud på egen hånd for at give forestilling, afslørede hun så sikker sans for reklamens magt og publikums smag, at ledelsen af cirkus ret hurtigt helt og holdent gik over på hendes hænder.

Cirkus Miehe blev hurtigt en af landets største, rejsende cirkus; år for år kunne fru Dora rejse ud med stadig flere vogne, idet vinterhiet i det stilfærdige Ydby brugtes til flittig opøvelse af nye numre.

Da vanskeligheder for cirkus satte ind først i 20'erne, allierede fru Dora sig med ungdomsvennen direktør Kolzer, og sammen skabte de det gamle familieforetagende med hestevogne om til en moderne forretning med kæmpetelte, fornemme artister og biltrukne, hurtigtrullende vogne.

Fru Dora blev en institution i dansk artistliv, og i cirkusgården i Ydby udfoldede sig et så broget liv, at thyboerne dårligt vidste, hvor i verden de opholdt sig. Fremmede tungemål lød; elefanter, lamaer og andre eksotiske dyr dominerede i antal over fredelige danske køer, mens fru Dora samlede familie og venner fra hele Danmark om sig, når hun gavmildt og storladent bød til fest.

I 1945 døde fru Dora og blev gravsat i et mausoleum på cirkusgårdens marker, og fire år efter døde også direktør Kolzer. Næste generation overtog ledelsen, men har altså nu måttet give op. Udgifterne er blevet for store, konkurrencen fra fjernsyn og sportstævner for stærk, siger man.

Dora Miehes ældste datter, fru Thyra – engang Danmarks mest feterede skolerytterske – har sammen med sin mand overtaget ridehallen i Århus; broderen Eugen Pfänner vil indrette motel i sin villa i Ydby, og søsteren fru Virginia Sahlstrøm har sammen med sin mand købt en artist-café i København.

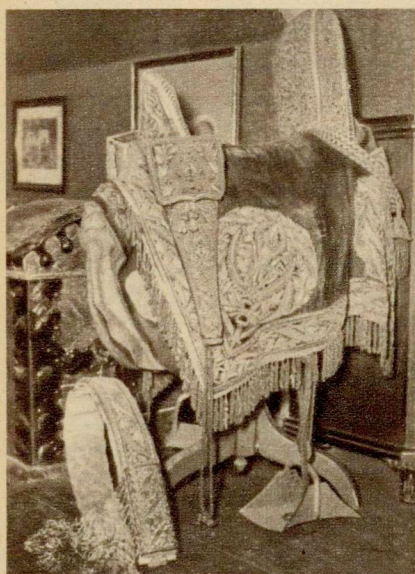
Endnu står de mange cirkusvogne læsset med materiel efter den sidste og 90. sæson. Nu håber familien på at kunne finde købere til det omfattende materiel – men man er klar over, det godt kan blive vanskeligt, fordi tiderne for cirkus ikke er gode.

Et interiør fra cirkushjemmet i Ydby. Det afspejler kun svagt den pragt, der tidligere kendetegnede hjemmet. Sidste år solgtes nemlig de fleste af familiens kostbarheder og antikviteter – bl. a. det fornemme Napoleon-spisestel – ved en stor auktion.

Cirkusgården i Ydby omfatter mange bygninger. Den egentlige hovedbygning har stået tom siden direktør Kolzers død, idet man leder efter en køber. Her ses fru Sahlstrøms hyggelige, lille villa, der ligger lidt fra den øvrige cirkusgård.

Nogle af cirkusgårdens mange kostbarheder: en marokkansk prunksaddel med ægte guldbroderi.

Fru Dora Miehe og hendes mand, direktør Herman Pfønner.

Miehe-slægtens medlemmer er fløjet vidt omkring, men for næsten alle gælder det, at de er opdraget i manegen og uddannet som artist. Her ses to af fru Doras døtre, Signe og Louise Miehe i det artistantræk, der var karakteristisk omkring århundredskiftet. Men de forlod senere begge cirkusverdenen. Herunder ses sammen med to børn fru Doras broder, klovnén August, hvis ry fløj verden over, og hvis lige ingen senere dansk klovn har kunnet nå.

En sko, der passer

GOLDEN FOX føres

i 5 forskellige vidder!

Ingen mand med respekt for sine fødder behøver at pine dem med sko, der ikke passer. *Golden FOX*, den elegante herresko, føres i ikke mindre end 5 forskellige vidder – og naturligvis samtidig i halve numre. Overlæderet er box-kalveskind, og sålerne er af fineste kærnelæder. Til foret er brugt det allerbedste kalveskind.

Golden FOX
er randsyet og fås
i sort eller brun.
Str. 6–13 78.50

ekstra smal . smal . normal . bred . ekstra bred

Fås i FOX-Magasinerne, Stilman og Anva

ISENKRAM

**Hvad du ønsker
skal du få...**

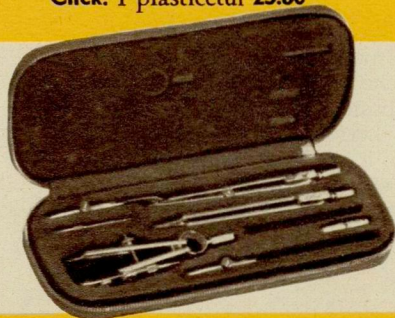

Fikst **Agfa Click** kamera, sort, brudsikkert plastic med blænder 11 og 16, gulfilter og synkroniseret lukker for blitz. 12 billeder 6×6. I plastic-taske **42.25**. Sammenfoldelig **Clibo** synkronisator til **Agfa Click**. I plasticetui **25.80**

Nr. 2060

Smukt tegnebestik 9 dele i plasticetui med lynlås og fløjlsfor **17.30**

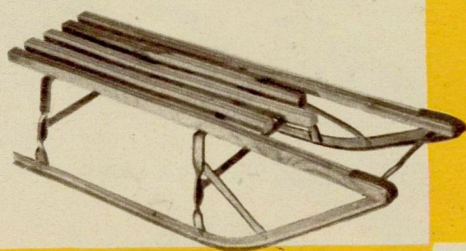
Nr. 236

Dejlig børnecykle, 76 cm lang, med ovnlakeret rørstel, hvid, indstillelig plasticsadel og kulørte håndtag **54.85**

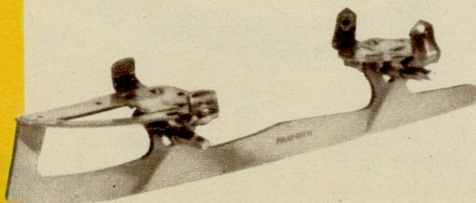
Nr. 39

Solid kælk med bronzeret jernstel, jernmeder og lyslakerede trælister. 3 længder: 125 cm **19.85**, 100 cm **16.00**, 80 cm **13.65**

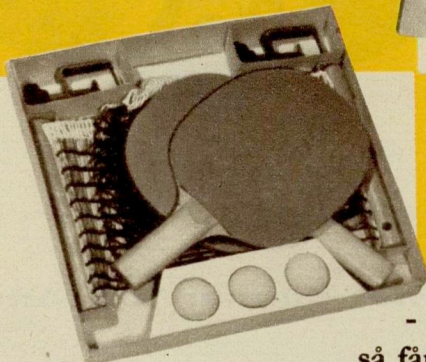
Nr. 252

Hulslebne isskøjter med hær-det stålskinne. Fastspændes med nøgle eller skrues til sålen. Alle str. fra 31-43: **23.75**

Nr. 256 J

Flot bordtennisspil i gave-æske: 2 bats med gummi-belægning, 3 bolde og net med komplet tilbehør **12.20**

**- gå på julemarked i Brugsen
så får De dividende - ovenikøbet**

GÅRDEN

*Landsbyen, hvor
man bygger på
gammeldags maner*

I EN TID, hvor alle bestræbelser indenfor byggeriet går i retning af at mekanisere og rationalisere, er gamle byggemetoder og -skikke næsten ved at uddø. Men der er dog stadig steder, hvor der bygges på gammeldags maner – hvor man selv hugger bygningstømret til, kliner op i ler og tækker med strå.

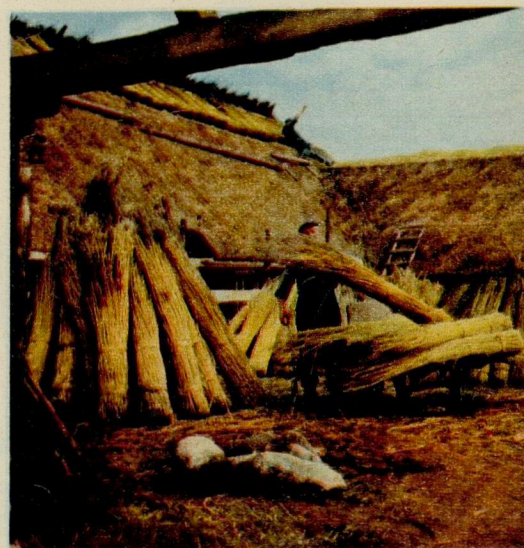
Det gør man blandt andet på Hjerl Hede. Ikke fordi man har noget imod moderne byggeri, men fordi man har sat sig som mål at bevare gammelt.

Omkring den store Flynder sø sydvest for Skive er et over 2000 tønder land stort areal erhvervet og fredet af nu afdøde direktør H. P. Hjerl Hansen, og i nærheden af søen er siden 1928 rejst en landsby, hvis huse er hentet rundt om i landet; pillet ned sten for sten og genopført nøjagtig i samme skikkelse som den, hvori de stod.

Som gadekæret var centrum i landsbyen i fordums dage, er den det også på Hjerl Hede, og herom grupperer sig nu, foruden huse og gårde, skole, kirke, smedje, kro, mølle osv. – med andre ord: en dansk landsby som den så ud før udskiftningen omkring forrige århundredes begyndelse.

For øjeblikket arbejdes der på opførelse af en bygning, der vil blive landsbyens største kompleks, en firlænget sulegård, der kommer fra egnen omkring Husby ved den jyske vestkyst.

Ordet sulegård kunne godt forlede til at tro, at det var et sted, hvor man levede i overflod af sulemad og anden fed spise. Men sul kommer i dette tilfælde af ordet søjle, og gården

HAR MAST OG RÆER

kaldes sådan, fordi tagkonstruktionen ikke bæres af ydervæggene, men af en række „suler“, der er nedgravet midt igennem bygnin-
gerne. „Sulerne“ bærer et svært stykke vand-
retliggende tømmer, åsen, der danner tagryg-
ningen. Det er en bygningskonstruktion, der
kan føres helt tilbage til jernalderen, og det
er den sidste af Jyllands engang mange sule-
gårde, der nu er flyttet til Hjerl Hede.

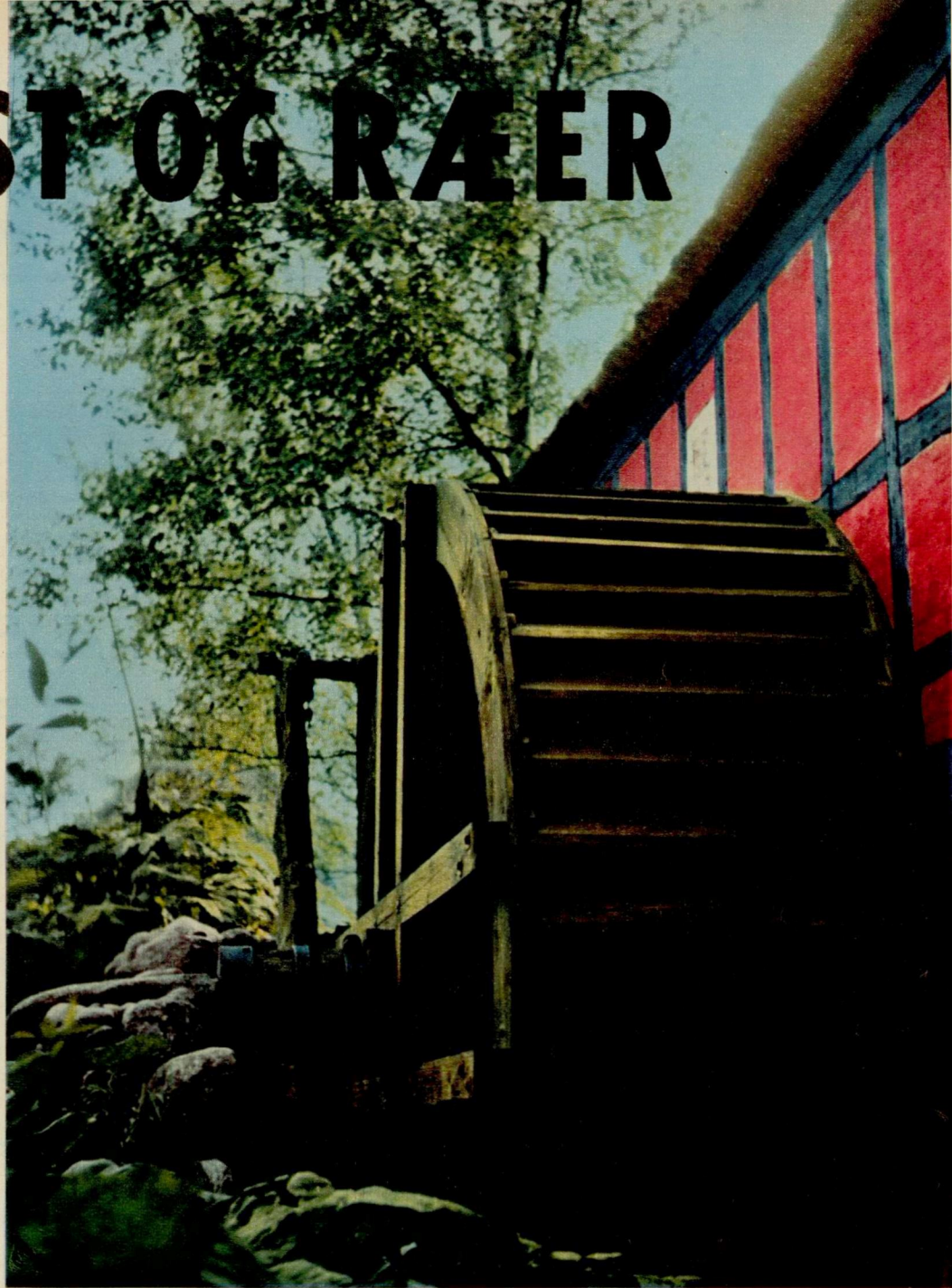
Denne sulegård har derfor været et fund
for Hjerl Hede, og selvom det har været nød-
vendigt at stykke den sammen af tre forskel-
lige gårde på Husby-egnen, opnår man en
smuk og organisk helhed.

Sulegården er ikke blot karakteristisk ved
sine „suler“, men også ved de materialer, den
er opført af. I det træfattige Vestjylland var
man tidligere nødt til at udnytte alt forekom-
mende træ, og det vil sige, at strandingsgods
spillede en stor rolle ved byggeri. Går man fra
bjælke til bjælke i sulegården, vil man da også
gøre den overraskende opdagelse, at mange af
dem er master, ræer og andet træværk fra
strandede skibe, føjet ind i bygningen uden
anden forarbejdning end en passende afkort-
ning og tilhugning, hvor de møder andet træ-
værk.

Det er på den måde tragiske minder, der
skjuler sig bag sulegårdens stråtag, men var
det dengang barske tider på søen, fortæller
gårdens ydre også om arme tider på landjor-
den. Mursten har der ikke været råd til. Væg-
gene er bygget op af en slags bindingsværk,
fyldt ud med lerklining, der igen er besmurt
med lervælling, blandet med kogødning. Det
dannede et godt bindemiddel, og selvom disse
lermure jævnligt måtte klines efter, var de dog
et ret solidt byggemateriale.

Det med at bruge kogødning som binde-
middel i leret er iøvrigt noget, der har været
anvendt over store dele af jordkloden. Den
dag i dag bruges selvsamme fremgangsmåde
af negerstammer i Afrika, og som det stadig

Fortættets næste side

Den gamle landsbys vandmølle kommer fra
Egtved sogn ved Vejle. Den er i fuld brugbar
stand og med mellemrum i drift.

Til venstre kigges ind på gårdspladsen, hvor der
slæbes rør sammen til tækning af sulegården.

Tømremester Magnus Nielsen er i midten med
„bredbidderen“ ved at hugge en svær bjælke til.

Til højre er tækkemanden, Niels Trængsel, ved
at lægge tag. Rørene sys fast med halmsimer.

istent Hvid og tømrermester Nielsen demon-
rer, hvorledes man med en langsav saver gulv-
brædder ud af en stamme.

er der, var det i den gamle sule-
gård kvindernes arbejde ved for-
årstid at ælte ler og udbedre
frostens og vindens skader.
Begge kunne være slemme. De
sidste i en sådan grad, at man
endnu i ladens portsøjler, der
var muret op, kan se, hvordan
blæsten har pisket sandet gen-
nem portsprækkerne og forme-
ligt sandblæst murstenene, så
kanterne er slidt helt runde.

Ved genopførelsen af en gam-
mel ejendom i landsbyen på
Hjerl Hede sikres der ved hjælp
af et utal af fotografier og
skitser samt ved numerering af
materialerne, at alt
kommer til at sidde
som før, men naturlig-
vis kan det ikke und-
gås, at et og andet må
fornyes – ikke blot
stråtag, som ikke kan
flyttes, men også træ-
værk og lerklining.

Dette løser man på
Hjerl Hede ved i sam-
arbejde med nogle af
egnens håndværkere
at holde liv i eller
genoplive gamle dages
byggemetoder. Bjæl-
ker, spær og brædder
hugges eller saves til,
som det er sket gen-
nem århundreder, ind-
til industrialiseringen
af byggeriet i vort år-
hundrede brød igen-
nem. På den måde ind-
går de nye materialer i
bygningen, uden der
sker noget brud i hel-

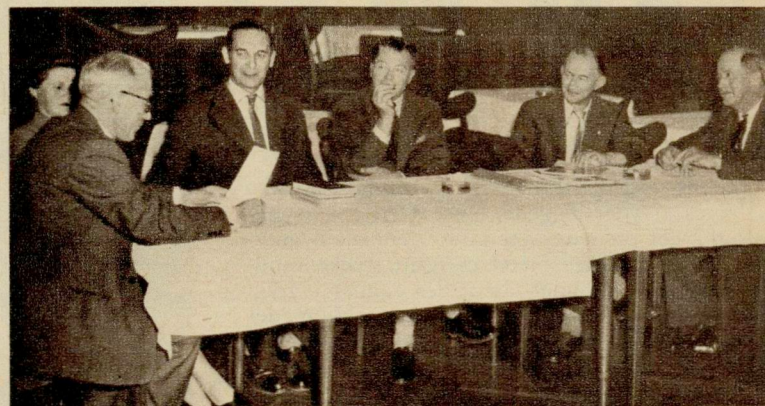
heden – og de, der gæster mu-
seet under opførelsen, får for-
nøjelsen at se, hvordan hånd-
værkere arbejdede i gamle dage.

Efter planen skulle opførelsen
af sulegården være færdig til
sommeren 1960. Også det lille
mejeri fra Mandø, hvis køb vi
tidligere har omtalt, ventes gen-
opført til den tid. Når der læg-
ges vægt på at få arbejdet så
hurtigt fra hånden, er det, fordi
Hjerl Hede dette år kan fejre
50 års jubilæum. I 1910 tog
direktør H. P. Hjerl Hansen
initiativet til de første opkøb af
de arealer omkring Flynder sø,
der ved en fredning i 1934 blev
bevaret som et typisk urdansk
landskab og gennem overdra-
gelse til Hjerl-fonden blev åbnet
som fristed for hele den danske
befolkning.

Direktør H. P. Hjerl Hansen,
der var grundlæggeren af det
engang så store Sibiriske Kom-
pagni, oprettede sammen med
sin hustru i 1915 Hjerl-fonden,
hvis midler skulle anvendes i
videnskabelige, kunstneriske,
nationale og lignende øjemed,
og til denne fond blev den
fredede Hjerl Hede i 1934 over-
draget. Begyndelsen til den
gamle landsby blev som ovenfor
nævnt gjort i 1928, og når jubi-
læumsåret oprinder, er lands-
byen ved at være fuldt udbyg-
get. Tilbage er kun at finde en
typisk dansk præstegård. Dem
er der ganske vist mange af, men
hagen ved dem er, at de smukke-
ste og kulturhistorisk mest værdi-
fulde er fredede og derfor ikke
må flyttes – men nu er man på 30
år nået så langt med landsbyen;
så kommer det sidste nok også.

Portsejlen i laden, hvis mursten er helt afslidte
af flygende sand.

Bestyrelsen for den fiktive Nørre Søndersted Brugsforening fotograferet på mødet i
Roskilde. Fra venstre ses kredsrevisor Jørgensen, Roskilde, der foretog at være regn-
skabsfører, fru Marie Jensen, Mannerup, konsulent Aage Pedersen (uddeler), pastor
Edv. Nielsen, Veterslev (formand), uddeler Grønæk, Gevninge (nyt medlem nr. 1)
og gårdejer Holger Hemmingsen, Reerslev (nyt medlem nr. 2).

BESTYRELSE FOR 2x1 DAG

Hvor ligger Nørre Søndersted
Brugsforening? Man vil forgæves
eftersøge den i FDBs statistik, for
den eksisterede kun i to dage, den
23. og 30. oktober, da tillids-
mænd i FDBs 17. kreds var kaldt
til møde henholdsvis i Ringsted
og Roskilde for at drøfte form og
indhold i brugsforeningernes ge-
neralforsamlinger og bestyrelses-
møder og herunder fik lejlighed
til at overvære, hvordan et godt
tilrettelagt bestyrelsesmøde for-
mer sig, idet kredsens oplysnings-
udvalg med kredsrepræsentanten,
pastor Edvard Nielsen, Veterslev,
i spidsen havde arrangeret et
opdigtet bestyrelsesmøde i den
frit opfundne Nørre Søndersted
Brugsforening.

Alle tilstedeværende tillids-
mænd var tilhørere. Bestyrelses-
mødet forløb på en meget levende
måde, idet formanden først bød
velkommen til to nye – „unge“ og
brugsforeningsmæssigt uerfarne –
medlemmer, valgt på den umid-
delbart forudgående generalfor-
samling.

Lidt munterhed kunne der ikke
undgås, hver gang formanden al-
vorsfuldt henvendte sig til de to
„unge“, hvis mangel på hårpry-
delse tydeligt røbede, at de ikke
var født i går!

Nå, men meningen var god
nok, da formanden indskærpede
dem, at de i brugsforeningsarbej-
det ville blive stillet overfor pro-
blemer og være med til at træffe
afgørelser, som krævede betyde-
ligt kendskab til foreningens ved-
tægter, bestyrelsens ansvar i for-

holdet mellem bestyrelse og ud-
deler og meget andet.

– Kom hjem til mig en aften,
bl. a. nogle af dem, der dukker op
så kan vi tale ud om alt dette,
føjede formanden til.

På mødet var der ikke tid, for
vigtige sager skulle ekspederes.
bl. a. nogle af dem, der dukker op
i enhver brugsforening – om man
skulle tilslutte sig garanti- og
lånefonden, om saldo-meddelel-
ser skulle udsendes til medlem-
merne, månedsbalancen blev gen-
nemgået, og endelig drøftede
man, om brugsforeningen skulle
anskaffe frysedisk.

Det var glimrende anskuelses-
undervisning.

Forinden dette fiktive bestyrel-
sesmøde havde konsulent Aage
Pedersen fra FDBs konsulenttjen-
este lagt op til en problemdrøf-
telse ved i et indledende foredrag
at fremhæve, at brugsforeningerne
er en betydelig faktor i dansk
foreningsliv, bl. a. på grund af
sine mange, dygtige tillidsmænd.

Men dermed er ikke sagt, at
brugsforeningernes organisatori-
ske arbejde ikke kan blive bedre
og en af de ting, som konsulent
Aage Pedersen især pegede på
var nødvendigheden af at være
lydhør overfor de unge. Der
unge, der første gang er med til
en brugsforenings-generalforsam-
ling, skal have indtryk af, at han
mening er lige så velkommen som
de ældres, og at valg og andre ele-
mentære dagsordens-punkter ikke
er formaliteter, man kan tage le-
på – hvor mange steder fristes
man ikke til at klare valgene ved

et tilfældigt forslag om en bloc-genvalg. Den generalforsamling er vellykket, som får den unge til at sige til sig selv: Her er noget, der er af betydning for mig og for samfundet som helhed.

Konsulent Aage Pedersen gennemgik udførligt, hvor stor betydning det har, at man lægger vægt på lokalets kvalitet (man kan altid udsmykke med FDB-plakater og flag), at formanden har forberedt sin beretning, at man har en dygtig ordstyrer, at man inviterer uddeler og personalet med, at uddeleren får lejlighed til at sige noget om driften og nye varer, og at formanden ikke glemmer at takke uddeler og personale for godt arbejde. Et festligt indslag i generalforsamlingen har også betydning, men må ikke få overvægt.

I tråd hermed gennemgik kredsrevisor Jørgensen regnskabsmæssige problemer, og efter det omtalte „bestyrelsesmøde“ drog konsulent Aage Pedersen visse konklusioner. Han pegede på, at formanden her kom til møde med alle sager og papirer samlet i en mappe – en ganske billig papmappe er fuldt tilstrækkelig. Heri lægges alle ting af interesse for bestyrelsen, efterhånden som de indløber i foreningen.

Uddeleren var også med på det fiktive bestyrelsesmøde. Det bør han altid være – det er udenfor diskussion. Og har man en interesseret førstemand, så tag også ham med en gang imellem. Det vil eksempelvis styrke personalets forståelse af, hvorfor varelageret skal holdes nede.

Den noget ualmindelige form for tillidsmandsmøde gav anledning til en interessant debat, bl. a. om saldo-meddelelser til medlemmerne. Alle foretrak den form for saldo-meddelelser, der blev forelagt – den siger ganske kort, at gennemgang af bøgerne viser, at vedkommende medlem skylder så og så meget; hvis der ikke gøres indsigelse inden 8 dage, betragtes det som anerkendelse af beløbets rigtighed.

En interessant meningsudveksling blev startet af en uddeler, der med udgangspunkt i Aage Pedersens indledning mente, at bestyrelsesvalg på en generalforsamling ofte kunne være præget af tilfældigheder, hvorfor han mente, at den gamle bestyrelse burde indstille sine evt. efterfølgere.

Dette synspunkt var Aage Pedersen absolut uenig med ham i. En sådan fremgangsmåde kunne let udarte til forfladigelse af medlemsdemokratiet og give indtryk af, at brugsforeningerne bliver dirigeret „fra oven“. Så hellere løbe den risiko, at der kommer en „svipser“ ind i bestyrelsen – der er trods alt chance for at gøre ham interesseret i arbejdet og således få noget godt ud af også dette valg.

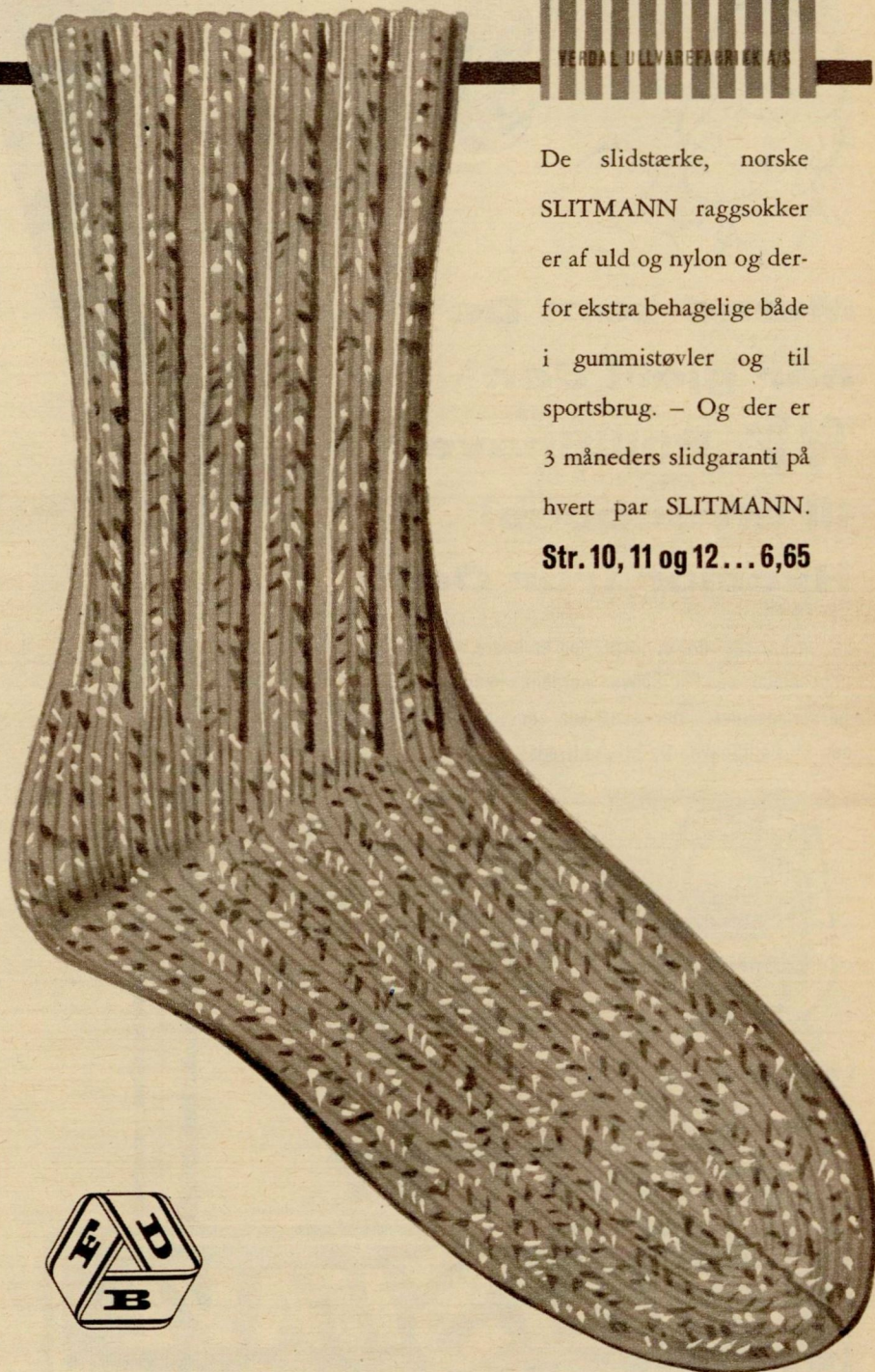
„Regnskabsføreren“: Månedsbalancen viser, at varelageret er gået i vejret. Det var vi jo ellers enige om, uddeler, at vi skulle undgå! – „Uddeleren“: Vi har jo lige moderniseret og fyldte derfor op med nye varer, men vi har returret på varerne, så det skulle være forsvarligt.

Dejlige skisokker - en fin gaveidé

De slidstærke, norske SLITMANN raggsokker er af uld og nylon og derfor ekstra behagelige både i gummistøvler og til sportsbrug. – Og der er 3 måneders slidgaranti på hvert par SLITMANN.

Str. 10, 11 og 12 ... 6,65

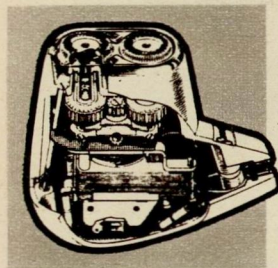

- gå i Brugsen - så får De dividende - ovenikøbet

Mænd som De har gjort den **NY** PhiliShave til en succes! Hvorfor tror De - ?

Ja, De har ret - det er fordi den er bedre. Nu mere end nogensinde er PhiliShave verdens bedste køb i el-barbermaskiner. Der sker kun een ting ved at prøve den NY PhiliShave: De bli'r tilfreds!

NY garanti - 12 mdr.
NY formgivning
NYT skæresæt
NYT skægkammer
NYT etui
NY pris - kr. 110,-

Een af de nye fordele:
Den nye motor er 25 % hurtigere. Det giver Dem en tilsvarende hurtigere barbering. Motoren er radio- og TV-støjbeskyttet.

PHILIPS NY

PHILISHAVE

med det dobbelte, roterende skæresæt.

Pro et Contra

SKAL VI sige De til hinanden, eller skal vi allesammen være „dus“? Der kan siges meget både pro et contra, for og imod - og de forskellige argumenter og modargumenter, der kan føres i marken, er alle opregnede i det netop udkomne såkaldte problemleksikon, „Pro & Contra“ (Politikens forlag). Bogen bevæger sig lige fra sådanne hverdagsproblemer til diskussioner om de vanskeligste ting, f. eks. den dialektiske materialisme, grundlaget for kommunismens filosofi.

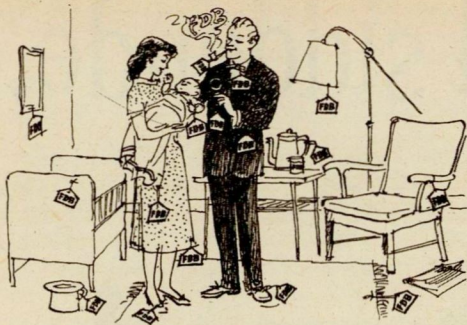
Nævnte tiltalespørgsmål er vist det lettest overskuelige... Her fremfører bogen først en lang række argumenter for, at alle bør sige du til hinanden, og indvendinger herimod - og så følger argumenter for bevarelse af „De“ og indvendinger derimod. Sagen bliver altså både vendt og drejet; en af de nydeligste drejninger er vel denne: „Hvis alle var født 'dus', ville vi være berøvet et af de sødeste øjeblikke i vort liv: Det øjeblik, hvor man bliver 'dus' med sit hjertes udkårne.“ Og indvendingen herimod: „Også her findes andre udveje.“

Dette tema er der som bekendt skrevet tykke bøger over...

Herfra er jo et spring til fuld grundskyld. Ganske vist er det et emne, som mange har en forudfattet mening om, men kun de færreste véd, hvad det indeholder - og så meget mere berettiget er jo bogens udførlige diskussion herom. Man får grundskyldstilhængernes opfattelse loyalt forklaret: Almindelig skat er konfiskation af skatteydernes fortjeneste ved eget arbejde og initiativ og virker derfor hæmmende herpå - mens man ved fuld grundskyld vil inddrage *jordrenten*, som udelukkende er en samfunds- og naturskabt værdi, og derfor berøres vilkårene for den personlige indsats i erhvervslivet ikke herved.

Bogens argumentation er gennemgående klar og fornuftig. Det gælder selv et så svævende begreb som de „flyvende tallerkener“. Eksisterer de virkelig, eller er det blot fantasi og naturfænomener? Bogen tager ikke selv stilling til de enkelte problemer, den anfører kun netop *pro et contra*, som det også sker med andre emner: Er der et liv efter døden? Hvad med spøgelser? De islandske håndskrifter. Skattefradragets retten. Ungdommens moral. Ægtemanden som hushjælp - alle de emner, der dukker op i den offentlige debat med samme sikre regelmæssighed som søslangen (et emne, der forresten også er diskuteret grundigt i bogen!). Og videre: Bør dødsstraffen afskaffes, bør atombomben, afbetalingssystemet, kongedømmet, sambeskattningen, vivisektionen? Eller er demokratiet forældet?

Man finder her alle de gammelkendte argumenter for, at demokratiet skal have overlevet sig selv, og for nødvendigheden af den stærke mand med den faste hånd: Næppe 1 pct. af vælgerne kan have blot et overfladisk begreb om statssager, partiernes kamp fører til en skæbnesvanger zig-zag-kurs o.s.v. - I det omvendte forhold lyder argumenterne: Folkeoplysningen står højt

„Pro & Contra“ er gennemillustreret – her er tegnerens opfattelse af brugsforeningsbevægelsen.

nok til, at den enkelte borger kan skønne både over politikernes mål – og deres resultater. De politiske partier har trods modsætningerne fundet sammen om konkrete lovgivningsopgaver, som er blevet milepæle i landets sociale og politiske udvikling. Og det har under alle forhold vist sig farligt, når man opgav demokratiets ganske enkle kontrolprincip: At befolkningens flertal når som helst kan afsætte statens ledere. Hvis samfundets ledelse ikke skal stå til ansvar over for befolkningen, hvad kan så hindre misbrug af magten?

Blandt bogens diskussionsemner findes også brugsforeningerne, der bl. a. omtales som virkeliggørelsen af det økonomiske demokrati inden for omsætningen.

Pro et contra om brugsforeningerne er et ganske spændende afsnit. Man får her en række af de angreb på brugsforeningerne præsenteret, som bevægelsens modstandere jævnligt kører frem med – og fornuftige svar på det alt sammen.

Der er f. eks. påstanden om, at brugsforeningsbevægelsen virker som et uhyre kartel med et dominerende FDB i toppen. Forholdet er det modsatte, nemlig at foreningerne er frivillige forbrugersammenslutninger, og FDB er brugsforeningernes frivillige sammenslutning, hvor ingen er tvunget til at købe – når man alligevel gør det, er det fordi det er fordelagtigt, altså et udslag af konkurrence og netop ikke af monopol; brugsforeningsbevægelsen har tværtimod ofte brudt det privatejede erhvervslivs monopoldannelser.

Så faldt det angreb til jorden, men der er jo mange andre, som f. eks. disse to der i bogen står side om side: Brugsforeningerne er *skadelig konkurrence for den frie købmand*, og de *mangler den private forretningsdrivendes initiativ* og villighed til at påtage sig en risiko. – Disse to eksempler viser, hvor anstrengende det er at finde noget at sige brugsforeningsbevægelsen på: Hvordan skulle den dog på én gang kunne være initiativløs og påføre det „frie erhvervsliv“ en farlig konkurrence?

Andre spørgsmål, som f. eks. brugsforeningsskatten, diskuteres redeligt i denne bog. Men som helhed beskæftiger bogen sig fortrinsvis med det rent ydre, idet der er lagt meget lidt vægt på det principielle, det dybere i bevægelsen: *Forbrugernes samarbejde om i fællesskab at løse deres økonomiske problemer*. Det er dog dette, sammen med det – ligeledes i bogen svagt behandlede – absolutte medlemsdemokrati, som giver brugsforeningsbevægelsen dens karakter og styrke, og som tillige giver bonus tilbage til forbrugernes egeninteresser.

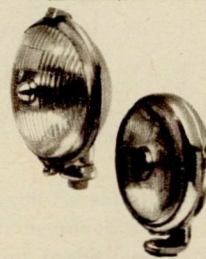
dejlige julegaver til den kørende

Skridsikre Gislaved lavtryksdæk i Brodd-typen til vinterbrug fås til de fleste personvogne.

Se også Brugsens hovedkatalog fra FDBs Cykle- og Motorafdeling med masser af gaveideer, f. eks. nedenstående:

Original Lion akkumulatorer til enhver vogn og traktor. 6 volt/13 plader opladet koster 89.00

Ny flad model Bosch tågelygte med gult eller klart glas 64.00 Forchromet Lucas tågelygte med gult glas 87.50 Samme pris for tilsvarende fjernprojektorer

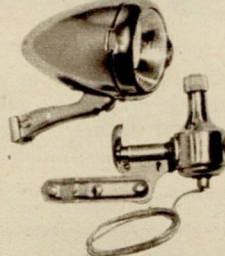
Flonelsforede motorhandsker som ill. 26.50 Børnestr. 19.85 Brune skindmotorluffer med flonelsfoer 25.50

Vandtætte cykle- og motorluffer med imiteret lammskinsføer som ill., herrestørrelse 12.50 – damestørrelse 11.25 – børnestørrelse, stor 9.85 – lille 8.75

Scooter- og knallertmodel med strikket overtræk i gråt eller blåt kr. 29.00 Glasfiberhjelme med skygge og nakkeslag kr. 33.85, 42.50

6 volt Bosch dynamolygte med forchromet torpedo-reflektor 36.50 Forchromet, tysk Impex dynamolygte, 6 volt 22.50

Praktisk autosæt: bord (sammenklappet 68x46 cm) og 4 stålstole med smukt stribet betræk 69.00 – tilsvarende sæt med 4 træstole 52.00 – sæt med træstole – ekstra kvalitet 72.50

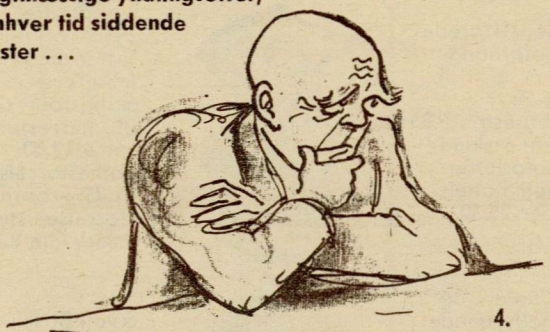
**- gå på juleindkøb i BRUGSEN
så får De dividende - ovenikøbet**

Cykle- og Motorafdelingen

Den til enhver tid siddende...

Organisationen „Danske Bladtegnere“ holder i år 25 års jubilæum. Vi fejrer jubilæet med denne samling af eksempler på, hvordan bladtegnere i tidens løb har opfattet deres pligtmæssige yndlingsoffer, den til enhver tid siddende statsminister...

4. Venstremanden Madsen-Mygdal, som afløste Stauning fra 1926 til 29, blev naturligvis ikke just forskønnet i Socialdemokraten. Her er han tegnet af Hans Bendix – åbenbart i en situation, der giver anledning til statsministeriel bekymring.

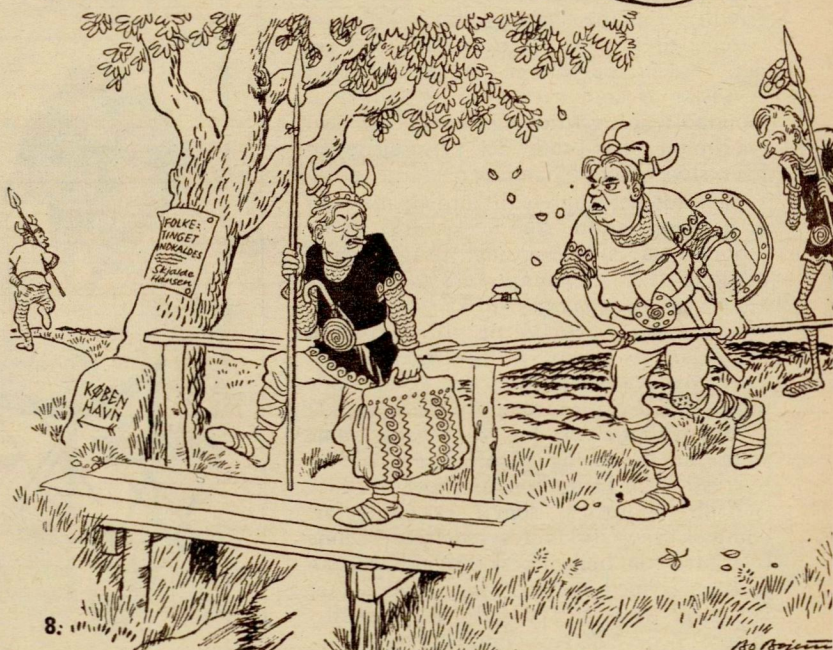
7. Egentlig er det ikke en statsminister-karikatur, Ungermann her har tegnet. Først et par år efter at Hedtoft havde givet afkald på navnet Hansen, kom han til at danne regering.

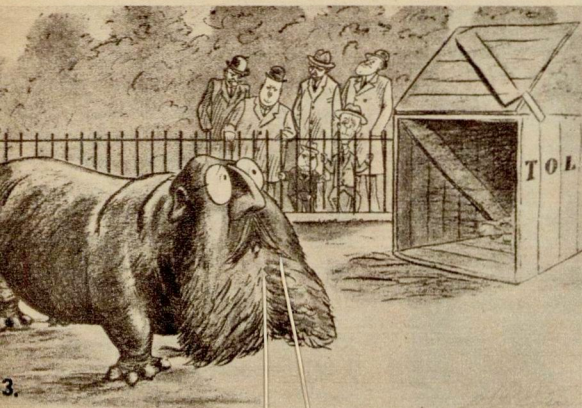
1. Alfred Schmidt var en mester i at forsyne sine ofre med tildigtede, karakteristiske træk. Således tegnede han altid Zahle med tæt sammenknebet venstreøje – hvad han ikke havde i virkeligheden. Øverst t. v. er Zahle som grundlovsfader (grundloven 1915 gennemførtes jo i hans statsministertid) placeret på hjelmen af den første grundlovs giver, Frederik VII.

2. Neergaard, som blev statsminister efter Zahle (og Liebe) var også finansminister. Hans planer om indirekte skatter inspirerede Alfr. Schmidt til at fremstille ham som trolden på billedet herover.

5. Buhl (til højre) havde et så karakteristisk fysiognomi, at tegnerne sikkert gerne havde set hans regeringstid forlænget. Her er han portrætteret af Chr. Hoff.

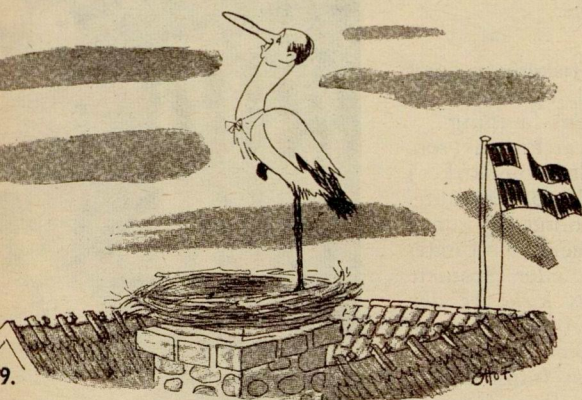
8. Bo Bojesen har nu i en halv snes år karrikeret partiet Venstres ledende folk som „Venstre-Vikingerne“ og dermed skabt en serie, der er ganske enestående indenfor dansk politisk satire. Her er det bersærken Axel Kummedinkler (i privatlivet direktør for en porcellænskoncern), der søger at vække lidt mere stridslyst i høvdingen Erik fra Ringe – den tidligere statsminister Erik Eriksen.

3. *Jensenius'* tegning herover er en af de mest berømte af de mange karrikaturer, der blev lavet af *Stauring* i hans 15 år som statsminister. Baggrunden var, at man skulle have eksporteret flodhesten Jeppe, men havde meget svært ved at få den lokket i transportkassen – og samtidig søgte man på rigsdagen at få socialdemokratiet med til toldforhøjelser.

6. *Knud Kristensen* var et fund for karrikaturtegnerne, så stærkt som han i fremtoning og væremåde adskilte sig fra flertallet af politikerne på Christiansborg. Her spiller *Des Asmussen* på Knud Kristensens dobbeltrolle som gårdejer og som chef for en regering, der fastholdt smørrationeringen (det var jo i 1945–47) og forsøgte at overbevise befolkningen om margarinens fortræffelighed.

9. *Otto Frederiksens* tegning „skildrer“ statsminister *H. C. Hansens* besøg på en tysk udstilling, hvor den danske stand var udformet som en bondegård med stork på taget. Tegningen hedder „Danmarks største trækfugl“, hvilket går på den konservative kritik af *H. C. Hansens* udenlandsrejser.

ISENKRAM

Elegante og kærkomne julegaver

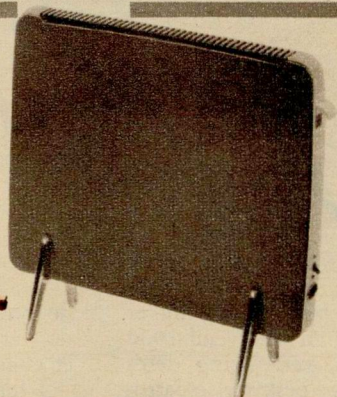
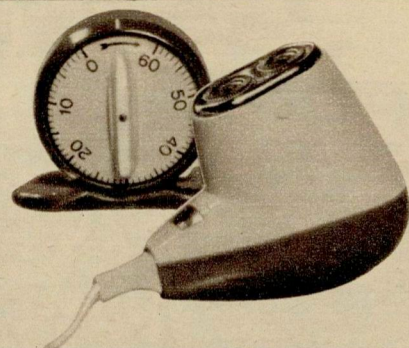

Stor, præsentabel dokumentmappe, 45×30 cm, i nødfarvet oksehud med 2 udvendige lommer, rem og indvendig klem-lomme. Nr. 1255..... 70.00

Elegant dokumentmappe i nødfarvet okselæder, 43×28 cm, med 2 udvendige lommer. Nr. 1353/42 33.00

Praktisk minut-ur, lakeret i elfenben, rødt eller grønt, og indstillelig fra 0-60 min. – 7 cm højt. Nr. 111/60 19.00

Ny Phili-Shave model med det dobbelte, roterende skæresæt. I smukt etui 110.00

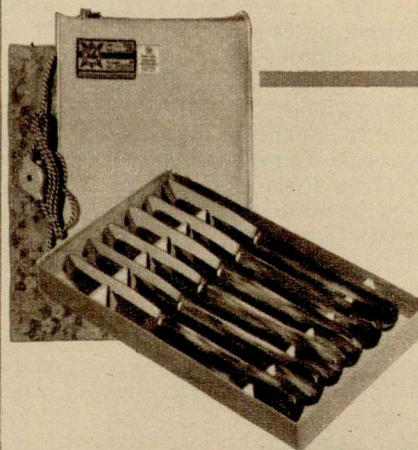
HEBE – den effektive varmeradiator til 220 volt jævn- eller vekselstrøm og regulérbar til 600 og 1200 watt. 57×60 cm, smukt lakeret i 2 farver. Excl. ledning 52.00

FDB varmepude med 190 cm ledning, 3-trins mellemafbyder og stikker. Til 220 volt jævn- eller vekselstrøm. Forbrug ca. 65 watt. Str. 40×30 cm 21.00

Moderne bordknive med kort klinge og brunt celluloidskæft. 6 stk. i gaveæske. Nr. 404 BC. Pr. stk..... 5.20

**Gå på juleindkøb
i Brugsen**

– så får De dividende – ovenikøbet

SOM muhamedanerne gør den lange pilgrimsrejse til Mekka, har zigøjnerne også en hellig by, hvortil de strømmer fra nær og fjern en gang om året. Byen ligger ikke i et fjernt eksotisk land, men i en øde og gold, ørkenagtig egn ved Middelhavet godt hundrede kilometer vest for Marseilles. Egnen hedder La Camargue og er i dag kun saltstepper og vilde hestes domæne.

Hvis zigøjnerne har søgt et afsides og isoleret sted til deres hellige by, kunne de ikke have valgt bedre. Her er Middelhavet ofte pisket af storm, for La Camargue er *mistralens* egn. Den frygtede orkan kan blive så stærk, at den forsinker ekspresstogene. Og det er svært at finde ud til byen. Krogede og smalle er vejene, bedst er det at orientere sig ved vejgrene, ellers ender man let i lave saltkær eller i moser.

Men zigøjnerne har ikke valgt stedet på grund af dets ensom-

Sigøjnernes

hed. Her i byens kirke ligger nemlig efter en mere end 1900 år gammel overlevering deres helgener og beskyttelsespatroner: Maria Jacob og Maria Salome og disses negertjenerinde Sara. Stedet hedder da også De to hellige Maria'er ved Havet (Les Saintes Maries de la Mer). Ifølge overleveringen blev de to Maria'er med Maria Magdalene, Martha og negerinden Sara i år 40 e. k. sat ud fra et sted lidt syd for Jaffa i Israel, i en båd uden årer, mad og vand. Båden skal have drevet den lange vej helt til La Camargue, og mens den bodfærdige Maria Magdalene vandrede ind i landet og der byggede en kirke, forblev

de to Maria'er i fiskerbyen, hvor de var strandet, og indrettede et gudshus i byens fæstning.

I hine tider var kirken (som f. eks. Bornholms rundkirke) på en gang kirke og fæstning. Det var nødvendigt at kunne søge ly for de hærgende pirater fra Nordafrika eller Spanien. De to Maria'ers kirke er den dag i dag Frankrigs ældste, bedste og mest typiske borgkirke.

I 1448 lod en fransk konge kirkens krypt bryde op, og man fandt skeletterne af tre mennesker. Som de to Maria'er og deres tjenerinde bisattes de derefter i kongens og alle biskoppers og en del zigøjner, konger's og „dronninger's nær-

værelse på højtidelig vis i kirken.

En morsom detalje er det, at i 1448 ville den franske kirke ikke give helgennavn til Sorte Sara, som negerkvinden blev kaldt og stadig hedder. Det blev forbudt alle kristne at bese hendes kiste i kirkens skumle krypt, først i 1910 ændredes på dette, og zigøjnerne alene fik lov til at besøge krypten.

Der lyder som en mægtig klagesang op fra krypten. En kvælende sort røg trænger op og sænker hele kirken i grå tåge. Man mærker en frygtelig stank fra det trange rum, hvor det næsten er umuligt at komme ned på grund af trængslen, og hvor man står pakket som sild i en tønde.

Alle zigøjnerne drømmer om at våge en halv time en nat ved Sorte Saras kiste, for hun er deres bedste skytspatron, og nattevågen anses for det mest lykkebringende. Når der er fem-seks tusinde pilgrimme i byen, kan der ikke blive mange minutters vågen til hver. Derfor er der en

Valfa

Fra alle egne i verden kom deres vogne og telte til pilgrim Havet, en lille by ved Frankrigs nogle af vognene.

idelig puffen og masen ned ad trappen, i krypten og op ad trappen igen.

Der mumles, messes og syn- ges på alle sære sprog. Tonen er sørgelig, men det er glædes- udbrud alt sammen. Mange zigøjnere er jo kommet hertil helt fra Indien eller fra Sydamerika for at kysse de to Maria'ers sta- tuer og derefter stige ned i Sorte Saras krypt. Glæden over at komme hertil så langvejs fra er overvældende, og ingen kan for- lange, at pilgrimmene omgående skal forlade krypten.

I tre døgn er der kø ved kisten, et par timer tager det, dag og nat, for at komme ind i kirken.

Man kan ligefrem tale om ekstase hos zigøjnerne, når de først er kommet i kirken. Der kyskes vildt. De to hellige Ma- ria'ers statuer bliver kysset. Saras kiste bliver kysset, og der ofres lys i hele bjærge til de tre skyts- patroner. Omkring statuerne oppe i kirken og omkring kisten i krypten ligger afbrændt stearin som et lavalag fra en halv til en

hel meter tykt, og indsmeltet i det ligger blonder, slør, tørklæ- der og smykker – gaver fra zi- gøjnerne til skytspatronerne.

Besyderligt er det, at alle fra yngste til ældste har en flaske med. Hurtigt en løkke om flasken med sejlgarn fra en an- den lomme og så ned med flasken i kirkens brønd. Sådan får zigøjnerne „helligt vand“ med sig hjem fra pilgrimsfær- den.

Besøget i kirken er kun før- ste del af pilgrimsfærden. An- den del er en vandring til det sted på kysten, hvor helgenerne landede for snart to tusind år siden.

Denne vandring begynder udenfor kirken, hvor helgen- statuerne er opstillet i den høj- tidelige anledning. Om morge- nen holdes uafbrudt messer ved statuerne, så føres de ind i kir- ken til en særlig højmesse for zigøjnerne „konger“ og „dron- ninger“, og under denne samles de tusinder af zigøjnere og til- rejsende på kirkepladsen. Så slås kirkedørene op, statuerne kom- mer frem og bag dem biskoppen af Arles, hvis distrikt egnen lig- ger i. Vandringen begynder. Men for at bane vej for proces- sionen rider en fortrop på hvide, nydressede camargue-heste foran det hele.

Optoget er en procession, hvis bageste deltagere går to-tre kilo- meter bag fortroppen. Man vil jo gerne vise stadsen under den store procession, og derfor går de unge zigøjnerinder i sko med de spidseste og højeste hæle. Men ak og ve, når man er ude af byen, er der kun sand at gå på. Sko og strømper forsvinder fra de skønnes fødder.

Zigøjnerne selv søger at op- retholde lidt værdighed omkring processionen, ordensvagter kom- manderer hatten af – cigaretten ud. Lidt ulogisk er det, at vag- terne har en fedtet sixpence på hovedet og en halvt udbændt gauloise-cigarett i munden.

Omsider er man ved vejs ende. Statuerne stilles ved strandbredden, biskoppen krav- ler op i en fiskerbåd for bedre at kunne se og blive set. Og så kommer højdepunktet: alle i fortroppen: ryttere, zigøjnere og statuens bærere vader en halv snes meter ud i havet med sko og strømper og det hele på. Så vender de om, går hen mod biskoppen, der fra sin fiskerbåd roser zigøjnerne for deres from- hed og gode tro og velsigner dem og alle andre i proces- sionen.

Værdigt vender optoget til-

Et af højdepunkterne i zigøjnerne pilgrimsfærd er vandringen til fods en milsvej fra byen til stedet, hvor overleveringen siger, at helgeninderne for to tusind år siden drev i land med deres lille båd. Her ses valfartens fortrop med helgenindestatuerne fra kirken.

Pilgrimsfærden er en af de få lejligheder, hvor zigøjnerne har lejlighed til at træffe deres racefæller fra andre egne på kloden. Fem-seks tusind kommer årligt til stede, med deres vogne, hvoraf mange er biler med påhængsvogne. Herover nogle unge zigøjnerskønheder, de unge mænd foretrækker amerikansk dress.

Tekst og fotos

Svend Aage Nielsen

zigøjnerne en gang årligt med byen De to Hellige Maria'er ved Middelhavskyst. Øverst til venstre er en zigøjnerskønhed.

Vind en hel sæk legetøj

25 flotte, store
præmier fra
„Hjemmet“

Julemandens gavesæk er fyldt til randen med alt, hvad hjertet kan begære – og hver af de lykkelige vindere i „Hjemmet“'s nye konkurrence får for 200 kroner legetøj til jul. Tænk Dem børnenes øjne, når de ser alle de farvestrålende pakker og lukker op for det ene dejlige stykke legetøj efter det andet!

**Køb „Hjemmet“ i denne og næste uge
og vær med i konkurrencen om
julemandens 25 gavesække**

Hjemmet

Det farverige ugeblad for HELE familien!

bage til byen. Men ved bygrænsen går værdigheden fløjten. Nu begynder tredje og mest larmende akt. I alle gader og stræder er der nu i dagevis som på en dyrehavsbakke med boder og spil og gøgl og bar'er.

De rigtig stærke sager drikker zigøjnerne i deres telte eller husvogne. Hele byen er fyldt med disse køretøjer og telte, og herfra kommer mutter med flasker med uskyldige etiketter: saft, øl, eddike. Indholdet stemmer ikke med etiketten, og efter en enkelt mundsmag forstod jeg, hvorfor flaskerne lå så langt fra bålene. Indholdet ville have eksploderet.

Når man således har forfrisket sig, går det løs med dans og løjer. Guitarerne kommer frem, flamenco-dansen begynder og den tager ikke ende før flere døgn senere. Flamenco danses som regel af en ung skønhed til æggende rytmer, som understøttes af taktfaste håndklap, tambouriner og kastagnetter. Af og til styrter en mandlig zigøjner ind til hende og danser et par takter med og forsvinder så igen.

Flamenco'en er ingen dårlig forretning. Mønter regner i kaskader om danserinden for hver runde. Og med en fabelagtig hurtighed styrter ungerne frem og skovler mønterne til sig.

Uafladelig antastes ikke-zigøjnere på gaderne. – Skal jaj spo dig? Før man har sagt nej, er ens hånd vendt af kvinden, der rabler af sig om lykke og penge. Når man at få sagt nej-tak, lyder spådommen anderledes: Elendige fedthas, alverdens uheld kommer over dig i næste uge!

Om aftenen er der dans på torvene og zigøjnerorkestre i glødende farver spiller op. De unge piger er i stiveste puds, men for de unge mænd synes den gældende mode at være en slags USA-dress: blå arbejdsbukser og spraglede skjorter.

Der spilles i ambulante casinoer på åben gade, reglerne er de samme som i de store riviera-casinoer, men indsatsen er kun et hundrede franc (halvanden krone) ad gangen pr. spiller – men nok til, at lommerne alligevel kan blive tomte.

Dagen efter er højdepunktet en tyrefægtning med importerede spanske tyre og toreadorer i en improviseret arena. Men mest lykke gør unge, dristige zigøjnere, der springer rundt i arenaen og får 1000 francs (16 kroner) hver gang det lykkes dem at røre tyrens horn. Det synes et mirakel, at der ikke sker større ulykker end de, der opstår, når en tyr river buksebagen op på en af de unge, dristige mænd.

Mens ungdommen morer sig og kvinderne bytter sladder – det er den eneste gang, hvor de er i rigtig kontakt med andre racefæller – holder en del af mændene rigsdag og ret. Her fremstår ledere fra Spanien, Ungarn, Italien, Ægypten, Tyskland, Indien, og mange forskellige anliggender diskuteres i et timelangt „rigsdagsmøde“, som slutter med, at der vælges en „europæisk zigøjnerkonge“ for det næste år.

Nogle zigøjnere kommer kun til de to hellige Maria's by en gang i deres liv. Men hvert år i over 500 år er zigøjnerne kommet til byen for at dvæle ved Maria'ernes statuer og blive velsignet af biskoppen af Arles.

FOR halvandet hundrede år siden er St. St. Blichers novelle, *Præsten i Vejlbj*, skrevet, og litteraturkyndige mener, at det er den mest læste fortælling, der nogensinde er udkommet på dansk. Den beretter som bekendt om hr. Søren Quist fra Vejlbj sogn ved Grenå, der sigtes for at have dræbt sin opsætsige kusk Niels Bruus ved at slå ham i hovedet med en spade. Anklagen rejses af kuskens broder, en rig proprietær, Morten Bruus,

med urette, Dommer A. P. Larsen, der har været dommer i Mols og en del af Sønder Herred, udsendte i 1951 en afhandling om Vejlbj-sagen, efter at han med videnskabelig og juridisk grundighed havde undersøgt akterne, som var at finde i arkiverne. Om Vejlbjpræsten Søren Jensen Quist ved man nogenlunde god besked. Han var søn af en provst i et nabosogn og havde slægt på egen. Han studerede et par år i København,

størst. Og nu begyndte der at gå rygter om, at han var slået ihjel, og at det var sket i præstegården. Kilden til rygterne var vist Jep Skade, som en del år senere dog svor sin saligheds ed på, at han ikke vidste, om præsten og hans kone „andet end det som ærligt, kristeligt og godt er“.

Men da der mange år efter i nærheden af præstegården tilfældigt bliver gravet nogle menneskeknogler op, tager rygterne

side af den vestre tingstok på Sønder Herreds ting skrevet med blodige bogstaver: – *Det uskyldige Blod vi betaler.*

Formodentlig var det præstens søn Peder Sørensen Quist, der på denne vis svor hævn for sin far, og gennem akterne fra den senere sag fornemmer man, hvordan han har arbejdet for at skaffe sin fars minde oprejsning. Man får indtrykket af en mand, der er besat af hævn. Han får plads som skriver på en herregård i nærheden, og det lykkes ham at vinde et par adelsdamers bevågenhed, og det betød noget dengang. Og nu overvælder han myndighederne med klager. Han påstår, at sagen mod faderen er sat i gang af delefogeden Jens Mikkelsen, som var præsten fjendtligt stemt, og at de to hovedvidner, Jep Skade og svinehyrden Peder Worm, har aflagt falsk vidnesbyrd. –

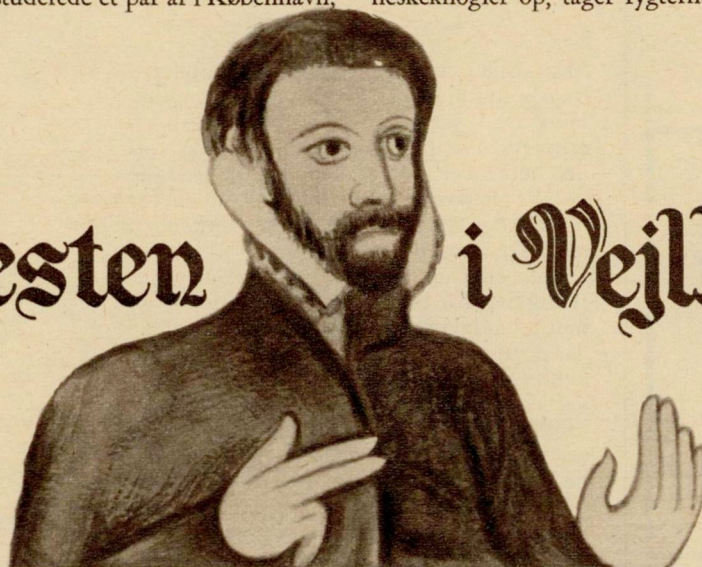
Det ender med, at Jep Skade og Peder Worm bliver kastet i fængsel på Kalø, og en ny sag tager sin begyndelse. De to almuesmænd tilstår på livet løs: de har aflagt falsk vidnesbyrd, tvunget af Jens Mikkelsen.

Noget tyder på, at de to vidner ikke har været helt normale. De blev begge dømt til døden som menedere og henrettet. Så blev der ført sag mod Jens Mikkelsen og de andre, som havde fået præsten dømt med urette. De blev frikendt ved selve kongens ting. – Såvidt man kan skønne af akterne, foreligger der ikke noget bevis for, at Peder Mikkelsen var hr. Søren hade-fuldt stemt, tværtimod synes forholdet mellem dem at have været ganske venligt.

Hvis det ikke var Jesper Hovgaards jordiske rester, man fandt mellem præstegården og kirkegården, hvad er der da blevet af ham?

Peder Quist endte som sin faders efterfølger i Vejlbj sognekald, det er formodentlig ham, der målbevidst har skabt den myte, som blev troet i århundreder som justitsmordet på præsten i Vejlbj. I nabosognet Ålsøes kirke findes en tilhugget gravsten med et kors, den har ligget uden for kirken der, hvor hr. Søren siges i al hemmelighed at være begravet af sin søn. Da man i 1904 gravede uden for kirkedøren, fandt man et skelet, hvis hoved lå mellem dets ben. Måske var det de jordiske rester af den hidsige præst i Vejlbj, hvis navn Blichers novelle har gjort udødelig.

Var Præsten i Vejlbj

Dette portræt fra år cirka 1600 på altertavlen i Vejlbj kirke menes at forestille sognepræsten Søren Jensen Quist.

alligevel Drabsmand

og da pastor Jens Nikskæg i Vejlbj-Homå pastorat døde 1598 eller 1599, fik Søren Quist kaldet.

Søndag den 27. september 1607 var der mikkelsmarked i Grenå, og præstekonen var aget til staden. Hendes kusk var husmand Jesper Nielsen Hovgaard, som jævnlig arbejdede i præstegården. Tjenestekarlen Jep Rasmussen Skade var også til marked med et par af præstens stude. Da præstekonen ved aftenstid ville hjem, var Jesper Hovgaard ikke til at finde, og hun fik en mand fra Vejlbj til at køre for sig. Han stod af vognen, da de nåede byen, og det sidste stykke kørte hun selv hestene.

Jesper Hovgaard sås ikke mere. Når nogen var forsvundet, var det skik, at de blev efterlyst fra prædikestolen, men hr. Søren foretog sig ikke noget med Jesper. Først nogle måneder efter blev han efterlyst af sin sø-

farm. Der rejstes tiltale mod præsten for at have ombragt Jesper, og efter en omstændelig og indviklet retssag dømmes han til døden for manddrab og henrettes i 1626.

Hvis man kan stole på de vidnesbyrd, som findes i de ganske vist meget mangelfulde procesakter, er der sandsynligvis sket følgende:

Jesper Hovgaard er kommet tilbage til præstegården, og hr. Søren har givet ham en overhaling, fordi han ikke har kørt præstekonen hjem fra markedet, husmanden har svaret igen – muligvis har både præsten og daglejeren været godt beskænkede – og præsten har i hidsighed hugget en tinkande så hårdt i Jespers pandebrask, at det blev hans død.

Hr. Søren havde nægtet til det sidste, og den dag han blev henrettet, blev der „på den øster

fra Ingvorstrup, der bærer nag til præsten, fordi han har nægtet ham sin datter. Hr. Søren nægter, men da der i præstegårdens have findes et lig iført kuskens tøj, og da vidner har set præsten en nat slæbe en tung byrde fra skoven ind i haven, bryder præsten sammen. Han indrømmer at have slået kuskens med spaden, men hævder, at han løb sin vej ind i den lille skov ved præstegårdshaven. Overfor de tilsyneladende så overbevisende vidneudsagn indrømmer han nu, at han er søvngænger, og uden at vide det i søvne må have ledt efter og fundet liget i skoven og gravet det ned i haven – og han dømmes til døden.

Men mange år efter kommer Niels Bruus tilbage som en gammel stodder, og det viser sig, at Vejlbj-præsten er uskyldig.

Morten Bruus har overtalt broderen til at være med til at grave et lig op fra kirkegården og klæde det i kuskens tøj, iført præstens slåbrok har han slæbt liget ind i præstegårdshaven, og begravet det der. Så har han betalt broderen for at rømme af landet.

Blicher henlagde historien til det 18. århundrede, og behandlede den med digterisk frihed, men ellers har han haft sit materiale i orden. I Erik Pontopidans kirkehistoriske årbøger, der udkom på tysk i 1747, finder man beretningen om Vejlbjpræstens skæbne anført ved året 1631.

Imidlertid er det nok tvivlsomt, om præsten i Vejlbj blev dømt

— tal med uddeleren om den

en
rigtig
mandfolkepibe
til 8,50

Lancaster
59

**Ta' BUKO
til bords...**

der har De jo
Garantien
for, at alle
Rotterne
forsvinder

Temus W Rottegift

Godkendt af Indenrigsministeriet
som Rotteudryddelsesmiddel.

Temus W Musegift

er af Statens Skadedyrslaboratorium
anerkendt til Bekæmpelse af Mus.

HVORFOR AFSÆTNINGS- RÅD?

MAN siger undertiden, at de moderne transportmidler har gjort verden mindre. Hvis man ser på det fra vore eksport-erhvervs side, må man snarere sige, at verden hermed er gjort større — fordi alle lande og alle markeder nu er kommet inden for rækkevidde. Selv fødevarer kan efterhånden nå friske frem overalt.

I en eller anden fjern stat er der sandsynligvis — for blot at tage et eksempel — en hidtil uudnyttet mulighed for at sælge dansk tømme, foruden måske dansk kødkonserves. I nabolandet kunne afsættes noget helt tredje fra den danske landbrugsproduktions efterhånden mangesidede vareudvalg. Men de eksisterende salgsmuligheder er måske hver for sig for små til, at de på nogen måde kan bære de vældige omkostninger, der i vore dage er forbundet med et individuelt salgsarbejde i fjerne lande. I et andet tilfælde kræver oparbejdelsen af et lønnende salg måske en større reklameindsats, end den enkelte eksportør kan magte eller i hvert fald tør indlade sig på; han ville jo også være ilde hjulpen, hvis han ofrede et stort beløb på opreklamerings af sin vare som dansk — og en konkurrerende landsmand så udnyttede denne reklame til at komme ind på markedet. Eller der kan være tale om, at man må ofre meget på tilrettelægning af emballage, vareform o. s. v. for det specielle marked, før man kan tænke på at oparbejde et salg; der skal måske foretages omfattende undersøgelser af købervaner o. s. v.

Nok at gøre

Al den slags ting — og meget mere — skal Landbrugets Afsætningsråd nu tage sig af. Og der bliver nok at gøre for denne ny-startede institution.

Nu er forholdet jo langt fra det, at markedsanalyse, reklame m. v. er blevet forsmøgt af de produktionsforeninger og eksportorganisationer, som landbruget forlængst råder over på de forskellige vareområder, og som jo allerede har mange års erfaringer i salgsarbejdet, især på landbrugets traditionelle hovedmarkeder. De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation, f. eks., har sidste år givet 7,2 mill. kr. ud til reklame og propaganda for danske mejeriprodukter, heraf godt 6 mill. kr. i udlandet, og for andre af vort landbrugs hovedprodukter stiller det sig ganske tilsvarende.

Den påstand, som man undertiden hører, at det danske landbrugs organisationer ikke

Efter svære fødselsveer står dansk landbrugs Afsætningsråd nu overfor iværksættelsen af sin mangeartede opgave, som i denne artikel beskrives i en let overskuelig oversigt.

forstår sig på moderne salgsteknik, har således ikke noget på sig.

Hård konkurrence

Men der kan jo altid ydes mere endnu. Tiderne skifter, og det samme gør forbrugsvaner, markedsbetingelser og salgsmetoder. Der er hård konkurrence på verdensmarkedet om afsætning af landbrugsvarerne, og ikke alene skal vi konkurrere med andre landbrugslande, der er lige så ivrige for at sælge deres produkter, som vi er for at sælge vore — men i masser af lande skal de forædlede fødevarer også konkurrere med alle slags industrivarer om forbrugernes gunst. Og hermed foreligger i virkeligheden en helt ny situation.

Med levestandardens stigning er det jo således, at folk i højere grad end før kan vælge, om de vil købe bedre og ekstra fødevarer, eller om de hellere vil bruge pengene til vor tids mange lokkende — og voldsomt opreklamerede — industriprodukter. Noget forenklet kan man sige, at valget står mellem bacon og biler. Vort landbrug skal leve af at sælge bacon. Når konkurrencekampen skal tages op, så må det derfor være med stort set samme slags våben, som bruges af bl. a. bilhandelen!

Reklame

Netop denne vilje til at tage de mest moderne salgsmetoder i anvendelse kan læses

ud af programmet for Landbrugets Afsætningsråd. Rådet skal for det første foretage markedsforskning, vareforskning og forbrugerundersøgelser i de forskellige lande, hvor dansk landbrug vil udbygge sin stilling som eksportør – og hvor vil man ikke gerne det? Rådet skal også undersøge, hvordan salget er organiseret på de forskellige markeder; det gælder jo om, at man fra starten kommer ind i handelen på den rigtige måde og skaber sig de rette forbindelser.

Dernæst skal afsætningsrådet drive reklame og propagandaarbejde. Dette er som nævnt langt fra noget ukendt felt for det danske landbrugs eksisterende eksportorganisationer – men endnu mere må naturligvis sættes ind, når konkurrencen for alvor skal tages op med bl. a. bilbranchen!

Der skal endvidere under Landbrugets Afsætningsråd oprettes salgskontorer og agenturer i udlandet. På dette område er vore eksportorganisationer allerede ret veludstyrede, hvad hovedmarkederne angår, men heri sker ingen ændringer, og Afsætningsrådet fungerer i det hele taget kun med fuld tilslutning af de salsorganisationer, der berøres. Iøvrigt gætter man næppe meget galt ved at forudsige, at Afsætningsrådets vigtigste virkeområde bliver uden for de hidtidige hovedmarkeder, altså i lande, hvortil salget af de enkelte landbrugsvarer ikke er så omfattende, at det kan bære individuelle salsorganisationer, men hvor et fællesagentur, der kan samle hele strømmen af alle slags landbrugsvarer, dog kan svare

sig. Det er et spørgsmål, om man ikke i denne forbindelse bør overveje en udbygning af Danmarks officielle udenrigstjeneste, så denne i højere grad end nu kan virke for vore erhvervsinteresser i fjerne lande.

Endelig skal Landbrugets Afsætningsråd koordinere forskrifterne vedrørende eksporten af de enkelte produkter. Større ensartethed vil blive resultatet heraf, og dette er en forudsætning for, at en fælles salgsindsats skal kunne gennemføres – og lønne sig.

Markedet skal være hele kloden

Det er tilsammen et stort program, hvis gennemførelse koster mange penge. Hvor mange får man et begreb om, når man hører, at der er givet statsgaranti for et lån til Afsætningsrådet på indtil 100 mill. kr.! Pengene skal komme ind efterhånden ved afgifter på de forskellige landbrugsvarer, bl. a. en slagteafgift af alle grise.

Fælles planlægning og samordning, der sikrer, at man systematisk får udnyttet alle eksportmuligheder – det er hovedtanken med oprettelsen af den nye salsorganisation, Landbrugets Afsætningsråd. Markedet skal være hele kloden, og baggrunden er hele landbruget og alle dets organisationer, der herigennem vil virke sammen til fælles gavn. For så vidt kan man sige, at Landbrugets Afsætningsråd er en videreudbygning af den danske andelsbevægelse, så denne bringer sit vigtige udadvendte salgsskud helt på højde med tidens krav.

Hvorfor vakle?

en **TRYG**
TILVÆRELSE

det kan vi forsikre Dem for.
TRYG-livsforsikring giver økonomisk tryghed fra starten, og præmierne kan trækkes fra på selvangivelsen!
Ved arbejdsudygtighed udover 3 måneder betaler TRYG Deres præmier, så opsparing gennemføres. Hele overskudet tilfalder ubeskåret de forsikrede som BONUS. Tegn derfor Deres livsforsikring i

TRYG – Deres eget selskab!

ANDELS - ANSTALTEN
TRYG
GENSIDIGT LIVSFORSIKRINGSSKAB

det er
rart
at kunne
smide
jakken...

STAFET kvalitetsskjorten af glat sanforiseret poplin med smukke manchetter og moderne flip. Alle str. fra 36-45 og i farverne grå, blå, beige og hvid

28.50

STAFET Calpreta i strygefri kvalitet koster 33.85

- gå på juleindkøb i Brugsen
så får De dividende - ovenikøbet

EN HUNDREDLYS LAMPE GIVER MERE
LYS END FEM PÅ 25

FIND DEN RIGTIGE LAMPE

DET BETALER sig altid at ofre nogen tid på overvejelser af lampens placering. I almindelighed bliver den familiens samlingspunkt i de mørke aftener, og det er ikke ligegyldigt, hvor lampen hænger eller står, eller hvordan den giver lys.

Hvilken lampe skal vælges. Lad os se bort fra al pynt og dekoration og se på lamperne som lysgivere, så har vi følgende typer:

1. Den mest direkte erstatning for dagslyset giver en lampe, der hænger som en sol og lader lyset falde jævnt over hele rummet. Her er altså tale om en lampe, der er helt omsluttet af en kugleformet eller lidt aflang skærm af gennemsigtigt materiale, af stof, glas eller plastic. Denne lampe vil blænde som en sol, såfremt den ikke hænger tilstrækkeligt højt. Bruger man en sådan sol over et bord, f. eks. forsynet med hejseværk, må dens skærm være ret stor.

2. Direkte belysning af et mindre område skaffer man sig bedst med en uigennemskinnelig skærm, der er åben nedad og op-hængt sådan, at højden kan varieres. Lyset er velegnet til arbejde med små, fine sager, og da skærmen er uigennemskinnelig, generes øjnene ikke af uvedkommende lysstråler. Men netop fordi lampen samler alt lys på et lille område, må der desuden være andet lys i rummet.

3. Anvendes i stedet en skærm af samme form men af mere gennemsigtigt materiale får man foruden det direkte nedadrettede lys også en del lys ud i rummet. Herved får man et behageligt arbejdslys, hvor det ikke gælder ganske små og fine ting, og lampetypen er velegnet over spisebordet eller læsepladserne.

4. Anvender man samme lampetype som nævnt i 2. men blot rettet direkte opad, får man et indirekte lys, der vil falde jævnt fordelt over hele rummet, men med et noget gråligt skær og med svage skygger. Som regel må der være andre lyskilder tilstede, hvor man anvender indirekte lys, f. eks. læselamper eller lampetter til oplysning af arbejdsstedet.

5. En gennemsigtig skærm rettet opad giver en kombination af overvejende indirekte lys med et tilskud af direkte lys. Såfremt loftet er hvidt, får man et lys, der er meget behageligt for øjnene og en rumbelysning med bløde skygger.

★

Disse eksempler viser i den enkleste form de muligheder man har for at dirigere lyset i rummet. Lysstyrken kan forstærkes med flere lamper tæt ved siden af hinanden, f. eks. i lysekroner, men de vil altid virke på en af de ovennævnte måder.

Uanset de typer skærme, der anvendes, må man være opmærksom på, at selve lyskilden ikke må være synlig gennem skærmen. Hænger den i eller under øjenhøjde vil den virke blændende og irriterende.

SELV IKKE det bedst beregnede og udformede armatur klarer sin opgave uden den rigtige glødelampe.

Lyset er ikke så dyrt, at man vinder noget særligt ved at begrænse sine krav om elektrisk lys i boligen. Jo større en lampe er, des mere lys pr. watt giver den, og en 100-wattslampe giver f. eks. lige så meget lys som fem lamper på hver 25 watt.

Skulle det vise sig, at lamperne kun holder en kortere tid, til trods for at de passer til angivelserne om strømstyrke, kan det måske være nødvendigt at købe lamper til en lidt højere spænding og i stedet for 220/230 volts lamper måske købe lamper til 240 volt.

Standardlamperne passer til de fleste formål og fås klare, indvendigt mattede og mælkehvide. Klare lamper bruges næsten kun i prisme-kroner, hvor de netop fremkalder refleksvirkningerne fra glasprismene.

Indvendigt mattede lamper er den mest anvendte type i dag, efter at man har fundet frem til en metode at mattere, så lampen ikke sluger lys og ikke samler støv.

Mælkehvide lamper benyttes, hvor selve lampen hænger synligt. Den giver praktisk taget samme lys som indvendigt mattede lamper men uden at blænde.

Standardlamper vil virke noget klodsede i ganske små armaturer eller der, hvor flere lamper er anbragt i samme armatur. I disse tilfælde anvendes kronelamper, selv om disse giver mindre lys p. gr. af den mindre kolbe.

Sokkelen på den mest anvendte lampe har et gevind på 27 mm i diameter. Det er det såkaldte Edisongevind. Der er desuden et mignon-gevind på 14 mm, og lamper med større lysstyrke, f. eks. lamper med 300 watt og mere, er forsynet med et 40 mm gevind, den såkaldte goliatsokkel.

En standardlampes gennemsnitslevetid er ca. 1200 lystimer. Tråden i kronelamper holder noget længere, men den vil i tidens løb sværte lampen indvendigt, så den afgiver mindre og mindre lys. Derfor er det klogt med hyppig udskiftning, og det kan gøres til en god regel at skifte dem ud i forbindelse med efterårsrengøringen.

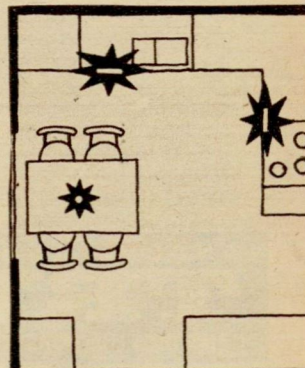
LYSET I KØKKENET

DER ER altid brug for god belysning i køkkenet. Men desværre er der i de fleste køkkener kun sørget for plads til en lampe midt i loftet, så husmoderen skygger for sig selv, hvor hun end arbejder.

Den ideelle køkkenbelysning må være mindst to lyskilder i loftet, og de må være anbragt så nær ved væggen, at man ikke skygger for selve arbejdsstedet. Lampen bør ophænges, så den hænger lodret over bordkanten og lidt til venstre for det vigtigste arbejdssted. Lampen må være af tilstrækkelig styrke, f. eks. en 100 watts lampe i opalglasarmatur eller et lysstofrør på 40 watt.

Skal man foretrække glødelamper eller lysstofrør i køkkenet? De første er billigere i anskaffelse, men bruger mere strøm. De sidste er dyrere at installere, men billige i drift, og over en længere periode bliver lysstofrørene nok en smule billigere end glødelamperne.

Noget andet er, at lysstofrør ikke må tændes og slukkes for tit, ellers slides de for tidligt op. Ved mange kortere besøg i køkkenet, må lysstofrøret altså helst brænde hele tiden eller også må man installere både glødelampelys og lysstofrør. Lysstofrør fås nu i samme farve som glødelampelys, så de to former for lyskilder kan anvendes uden at øjnene generes.

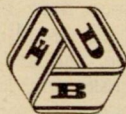
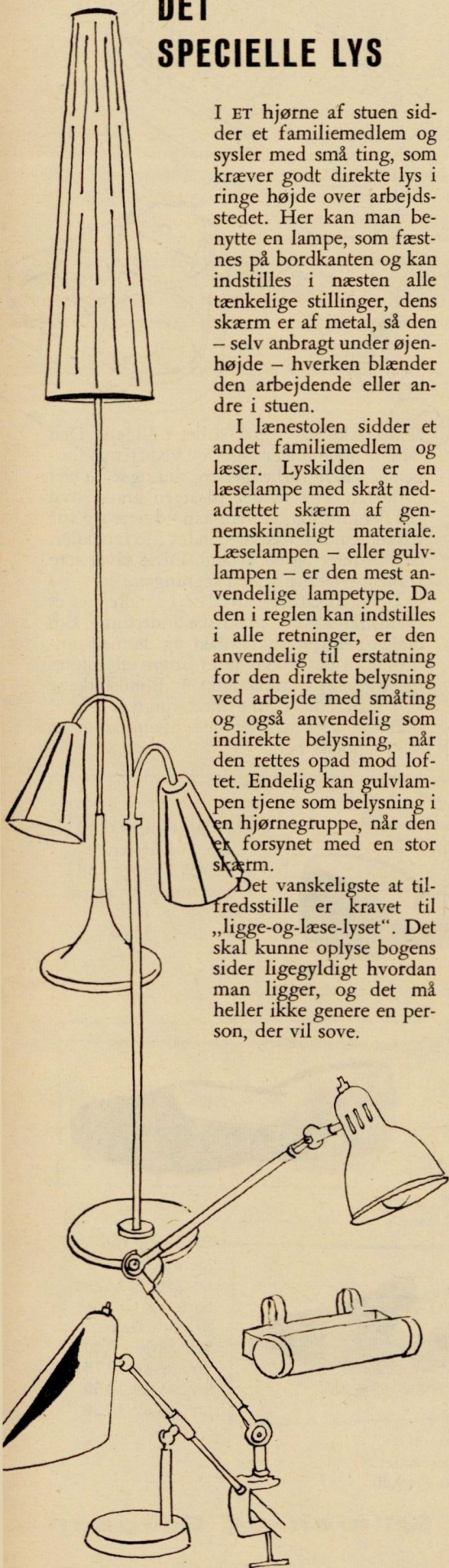

DET SPECIELLE LYS

I ET hjørne af stuen sidder et familiemedlem og sysler med små ting, som kræver godt direkte lys i ringe højde over arbejdsstedet. Her kan man benytte en lampe, som fæstnes på bordkanten og kan indstilles i næsten alle tænkelige stillinger, dens skærm er af metal, så den – selv anbragt under øjenhøjde – hverken blænder den arbejdende eller andre i stuen.

I lænestolen sidder et andet familiemedlem og læser. Lyskilden er en læselampe med skråt nedadrettet skærm af gennemskinneligt materiale. Læselampen – eller gulvlampen – er den mest anvendelige lampetype. Da den i reglen kan indstilles i alle retninger, er den anvendelig til erstatning for den direkte belysning ved arbejde med småting og også anvendelig som indirekte belysning, når den rettes opad mod loftet. Endelig kan gulvlampen tjene som belysning i en hjørnegruppe, når den er forsynet med en stor skærm.

Det vanskeligste at tilfredsstille er kravet til „ligge-og-læse-lyset“. Det skal kunne oplyse bogens sider ligegyldigt hvordan man ligger, og det må heller ikke genere en person, der vil sove.

Kærkommen julegave

- og fornuftig påklædning til drenge og piger

SUPER STAFET $\frac{3}{4}$ børnestrømper er dejligt varme og slidstærke – af spunperlon med uldfoer helt igennem, tå- og højhælsforstærkede og med 3 måneders slidgaranti. Ensfarvet grå og beige i str. 2-9. Str. 5: **5.95**

Alm. STAFET, ternet, str. 2-11½. Str. 6: **7.35**

Stafet

- gå på juleindkøb i
Brugsen
så får De dividende - ovenikøbet

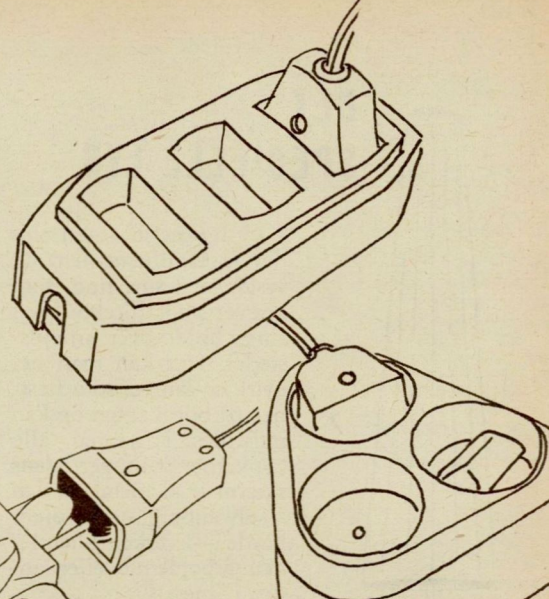
Har man fundet frem til et armatur, som kan placere lyset, hvor man ønsker det, skruet glødelampen i og det alligevel ikke er helt tilfredsstillende, kan det være nødvendigt at anbringe en skærm uden om lampen. Denne skærm skal ligesom dirigere lyset i den rigtige mængde i den rigtige retning. En kugle af opalglas gør ligesom glødelampen større og sender lyset ud i rummet på en behageligere måde, det er den skærm, der på den mest økonomiske måde spreder lyset og ophængt over øjenhøjde vil den ikke blænde. I stedet for det ret skrøbelige opalglas kan anvendes skærme af forskellige plastics, der dog ikke er så lysstærke som glasset.

DER ER ALTID BRUG FOR STIKKONTAKTER

I nyere boliger er kravet om stikkontakter sædvanligvis imødekommet, så der er rigeligt af dem. Men alligevel: der anskaffes stadig flere elektriske apparater i hjemmet, og der anskaffes også flere lamper. Dermed stiger kravet om tilslutningssteder. Der er selvfølgelig altid den udvej, at man sætter et dobbeltstik i stikkontakten, så har man to tilslutninger, men begynder man derefter at sætte to eller tre dobbeltstik i, så er man slået ind på en uheldig vej. Langt bedre er det at bruge de stikdåser, der i løbet af det sidste årstid er kommet i handelen. Ved hjælp af disse kan man fra en stikkontakt opnå tilslutning til tre forskellige lamper eller tre elektriske apparater, og det er for-

delen ved stikdåserne, at de kan gemmes på et fornuftigt sted, evt. hænges på væggen nede ved gulvet, og derved ser denne del af den elektriske installation pænere ud og er betydelig sikrere at anvende end „midlertidige“ arrangementer med stik og løse ledninger.

Elektricitetskommissionen har forlangt, at disse stikdåser fremstilles sådan, at det ikke er muligt at røre ved stikbenene på stikkeren, når benene har nået de strømførende dele i stikdåsen. Kravet er forståeligt, og man kan egentlig undre sig over,

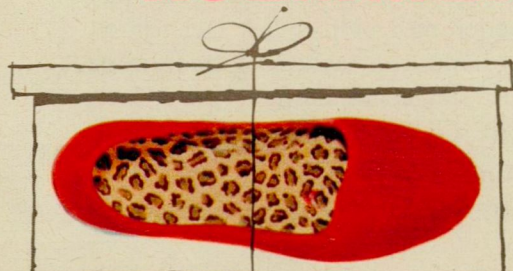

at det ikke har været stillet tidligere. Den samme gode idé er taget op ved fremstillingen af nogle forlængerled, der også nu er i handelen. Her er der påsat en krave, som gør det umuligt, at man kan udsætte sig for strømmen. Stikdåserne findes i to modeller, en trekantet og en aflang. Disse såvel som forlængerledet ses på tegningen.

I den trekantede stikdåse er indtegnet et blindstik. Denne praktiske indretning kan blokere enhver stikkontakt og dermed hindres børn i at stikke deres fingre eller deres metallegøj i stikkontakten. Blindstikkene kan man ikke fjerne med fingrene alene, derimod sker det let ved hjælp af et af stikproppens ben.

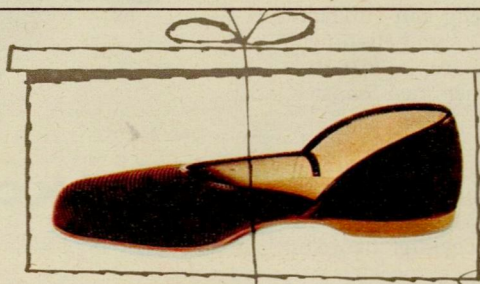
RIGTIGE SKO TIL HJEMMEHYGGE...

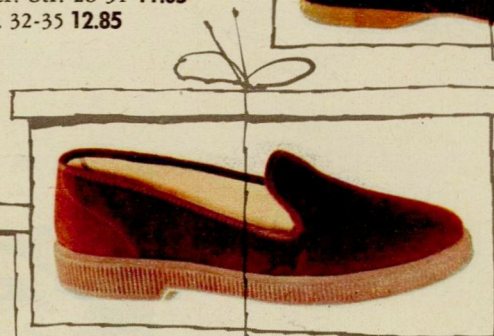
Fikse hjemmesko i rødt fløj m. gummisåler.
Nr. 257, til piger og damer.
Str. 28-31 **9.00**
Str. 32-34 **9.75**
Str. 35-42 **10.50**

Ternede fløjlslippers til børn. Nr. 439 m. gummisåler. Str. 28-31 **11.65**
Str. 32-35 **12.85**

Moderne slippers til damer og herrer.
Nr. 437 i ternet fløj m. gummisåler.
Str. 36-39 **14.25**
Str. 40-47 **15.75**

Praktisk børne-vingesko i rødt fløj m. gummisåler.
Nr. 260 U. Str. 20-27 **9.40**

Behagelig lun hjemmesko, nr. 256, til både børn og voksne. Brun duvetine.
Str. 28-31 **9.00**
Str. 32-34 **9.75**
Str. 35-39 **10.50**
Str. 40-47 **12.30**

- fås i Fox-Magasinerne, Magasin ANVA, Stilman og Brugsen

UTRADITIONEL JULE- OG AFTENSMAD TIL FIRE

At servere en kop suppe til middag er ingen nyhed, men derimod nok at give den om aftenen i stedet for Farvel-kaffen – eller teen eller efter godt overstået TV-udsendelse. Man sover roligere og bedre efter den end efter øl og smørrebrød eller kaffe og te med tilbehør.

Maggi's nye Pot au feu terning er ikke større end tobak for en skilling, men den leverer ikke destomindre en hel liter krystalklar, velsmagende bouillon – og det i løbet af fem minutter.

BOUILLON MED OSTEBRØD. Suppen: En pakke Maggi Pot au feu (suppegryde). Ostebrød: Et stykke franskbrød pr. persona smøres og dækkes med en tyk skive mild ost. Ristes i hed ovn (250 grader) i ca. fem minutter eller på panden i smør eller margarine under låg. Ostebrødene skæres i snitter eller „fingre“ og serveres varme til suppen.

GYLDNE SOLE

$\frac{1}{4}$ l piskefløde, $\frac{1}{2}$ pl. chokolade (50 g), $\frac{1}{2}$ kg henkogte ferskner, 4 store makroner, event. druer.

Fløden piskes til skum. Blandes med den høvlende eller fintskårne chokolade. Makronerne knuses let. Fløden lægges over dem. Ferskerne fordeles på flødeskummet. Desserten kan yderligere pyntes med grønne druer.

KOTELET VERONESE ► MED BØNNER OG RÅSTEGTE KARTOFLER

600 g skært kalvekød i tynde skiver, 50 g bacon, $\frac{1}{2}$ kg dåse-bønner eller en pakke dybfrosne grønne bønner. Kartofler efter behag. Margarine.

Bank kødet let ud i stykker på størrelse med en lille håndflade. Drys med peber og salt. Læg en à to skiver bacon på kotelettens ene side og fæst dem på langs med en tandstik eller tilspidsede tændstikker. Steg dem på tør pande eller i ganske lidt fedtstof 2-3 minutter på hver side.

Råstegte kartofler: Skrællede kartofler skæres i tynde skiver. Margarine brunes på panden eller i jerngryden. Kartoflerne steges heri under låg, drysset med salt, ca. 15 minutter. Vend dem med pandekniven nu og da. Lad dem stege uden låg et par minutter tilsidst.

forbruger-

REDIGERET AF BODIL M. BEGTRUP

nyt

La' dem gøre, som de vil

I december udspyr dagblade, ugeblade, radio og sikkert også TV gode og skrækkelige juleråd om, hvordan den stakkels lille husmor skal komme levende gennem julens forberedelser:

Gør nu ikke så meget ud af julen, at De er dødtræt juleaften, lille frue. Så bliver Deres nerver et sandt mareridt for familien.

Fyld ikke for meget julemad på mand og børn. De bliver syge og ganske uoplagte til den raske spadseretur i kulde, sjask og blæst (som synes at være alle skrivende sjæles juleideal).

Husmoderen skal også have juleferie, så stå endelig på hovedet fire dage for jul, så er alt forberedt til julegæsterne. Spring middagen over 2. juledag, det har alle kun godt af. Køb hellere rullepølsen hos slagteren og julekagerne hos bageren. Fagfolkene gør det alligevel bedre, end De selv kan den ene gang om året, De kaster Dem ud i slagter- og bagerfaget. O.s.v. o.s.v. De sidste 20 år har vi læst det samme om og om igen, men nu er der vist fra alle fronter pillet så meget ved juletraditionerne, at vi næsten får dårlig samvittighed, hvis vi af uforklarlige grunde skulle føle trang til selv at lave juleleverpostej og sylten. Derfor siger vi:

La' dem!

Vil hun være dødtræt, nervøs og irriteret, så la' hende det, og er julen ingen rigtig jul, hvis de sidste tre nætter ikke tilbringes med at nørkle sweaters, bygge Peters jernbane eller sy sofapuden til den elskede genstand, så la' dem...

Og er der nogen, der vil diske op, nogen, der vil være forspiste og nogen, der ikke vil gå frisk tur, så la' dem.

Det gode resultat er der kommet ud af de juleskrivendes årlige indsats, at ingen mere behøver at have dårlig samvittighed, selvom julen ikke mere fejres som hjemme eller hos svigerfamilien. Enhver kan gøre det på sin maner og blæse på gode og dårlige juleråd.

??? - SVAR

Fru Lise Holm, Virum, ønsker sig en plasticspand i mellemstørrelsen med skallerum, så hun kan have sæbe- eller sulfovand og børste i den ene halvdel og skyllevand med klud i den anden.

De findes, skriver fru Holm.

FDBs isenkramafdeling svarer, at der findes en tysk spand, men som følge af utilstrækkelig indførselsbevilling til udenlandske husholdningsartikler har man ikke kunnet importere sådanne spande. — Måske en af vore hjemlige plasticfabrikanter mener, der er et marked her i landet for en sådan spand.

Fru Holm får 25 kr. for sit forslag.

Fru Nina Sørensen, Fredericia, får også 25 kr. Ikke fordi det er jule-

måneden, vi er kommet ind i, men fordi der ingen præmie blev uddelt i november, og fordi fru Sørensen så rigtigt anker over, at vandslanger til køkkenhaner kun findes mindst 15 cm lange, og det er for meget til et meget stort antal vaske. De bør også kunne fås 8-10 cm lange.

Lad os få korte vandslanger også d'herrer fabrikanter.

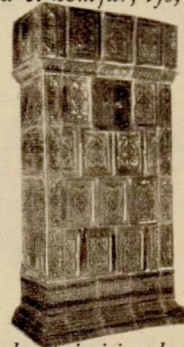
JULENYT I BRUGSEN

JULEKAGEKASSER blå, med guld og tegninger og fem kageopskrifter fra FDBs prøvekokken. Fyldt med kager er de en nydelig julegave — og hjemme en festlig julekagekasse.

KRYDDERIBLANDING til de brune kager i breve beregnet til 1/2 kg mel. En gennemprøvet opskrift på brune kager står på krydderibrevets bagside.

HUSET

En rejse til Småland fik afgørende betydning for Huset. Den slettede arkitektens smukke udkast til en pejs, i gule mursten med kobberkappe, af busplanen. I stedet kom en gammel, svensk, kaffefarvet, ornamenteret kakkelovn, hentet i en „ødegård“ i Smålands skove. Ødegårde findes der mange af deroppe, for de bønder, som foruden deres stenede jordlod ejer skov, er kommet til penge. Driften af de ringeste brug opgives, udbyttet er ikke længere sliddet værd, for skoven giver penge nok, og bonden og hans familie flytter enten til mere beboede egne, eller de køber dollargrin og bygger nyt hus med el-komfur, lys, indlagt vand og central-

varme. De gamle huse forfalder langsomt, hvis de ikke lejes ud eller sælges — bl. a. til danskere. De får en hel „sommergård“ i den dejligste natur for næsten ingen penge. Den er ganske vist primitiv, uden elektrisk lys og indlagt vand, men sådan er menneskene i teknikkens århundrede,

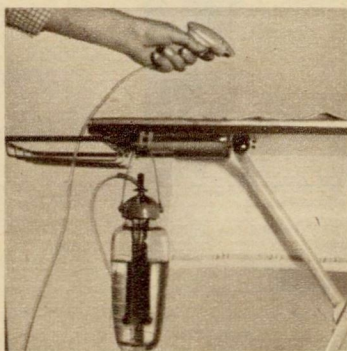
at det primitive kan være en charme mere.

I disse ødegårde er der kakkelovne i næsten hvert rum. De fleste er af hvide kakler, og enten er de runde, ovale eller rektangulære. Hugges husene ned, går kakkelovnene samme vej, men er der en tosset dansker, der vil købe dem, kan de fås for ca. 15 svenske kroner. Den, vi fandt til Huset ved en svensk murers hjælp, kostede den formidable sum af 30 kr., men den er som sagt også brun og ornamenteret.

Med murerens og ejerens families hjælp brød vi kakkelovnen ned, huggede mørtlen af kaklerne og læssede dem i vognen. Det tog små tre timer. Tre uger senere kom den svenske murer med hele sin familie på københavneretur. De blev indlogeret i et lille sommerhus nær Huset, og mellem tivolibesøgene muredes ovnen op. Opmuringen kræver en særlig teknik, som danske murere af gode grunde ikke kender, og efter to dages arbejde brændte de store træknuder lystigt i vor ovn. Det kostede godt 300 danske kroner, og nu har vi dette sjove stykke fra en klunketid placeret i det supermoderne et-planshus. Hun ser fortryllende ud (en svensk kakkelovn er hunkøn — hvilken kompliment til det svage køn), opfører sig som den bedste pejs og udsender fra sine kaffebrune sten en mild, behagelig varme, der vil komme os til gode ikke mindst i tider, hvor centralfyret ikke er i funktion.

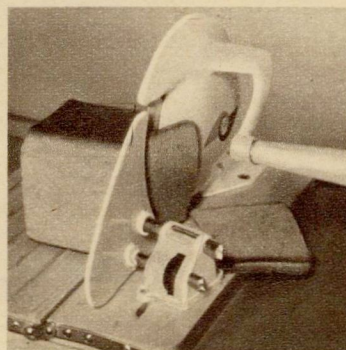
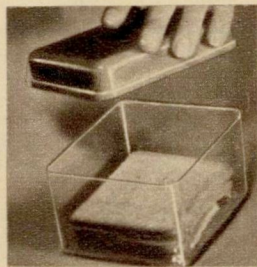
Gaver til glæde i mange, mange år

En *Flamingostrygefugter* er ikke en amerikansk opfindelse. Den er dansk. Men måske den hurtigere vinder indpas hos de amerikanske husmødre end hos os, for de har mere mod på at prøve nye ting. Anskaffer man sig eller får en flamingostrygefugter, behøver man ikke mere stænke sit tøj. Det besørger strygefugteren under strygnin-

gen. Hvilken kæmpefordel, det er, opdager man først, når man rigtig gennemtænker hvilket arbejde, det egentlig er at stænke tøjet. Tilmed kræver det plads, og det støver. – Strygefugteren – knap fyldt med vand – hænges på strygebrættet, og med en pistol fugtes tøjet på strygebrættet så meget eller lidt, som det nu passer. Flamingostrygefugteren kan også stive tøj eller dele af tøjet som f. eks. flipper, halslinninger, manchetter o. l. Det gøres altsammen samtidig med, at tøjet stryges. Med strygefugteren følger en fortræffelig anvisning på, hvordan den skal håndteres. Den er iøvrigt gennemprøvet i FDBs prøvekøkken, og den har ikke været til at vriste fra køkkenets konsulenter, hvilket tyder på, at der er noget ved den. Flamingostrygefugteren koster 32,50 kr.

Det er en kamp at få familiens medlemmer til at lukke rugbrøds-pakkerne ordentlig til. Brødboxen her løser problemet. Den er af glas-klar Polysterén, som tåler kogende vand, og det højrøde låg af polyætylen slutter så tæt, at brødet holder sig friskt i boxen uden indpaknings-papiret. Boxens praktiske firkantede form og det flade låg gør, at den også er fin til brug i køleskabet.

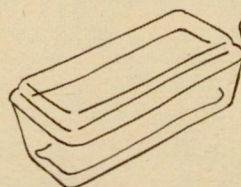

En *Eva pålægs- og brødmaskine* koster 25 øre om dagen i et år – så er den helt afskrevet med renter. De penge tjente vi iøvrigt ind det første halve år alene ved at bruge hele rugbrød i stedet for pakkbrødet, og familiens fem medlemmer fik brødet skåret i den tykkelse, hver især kunne li'. Afskåret pålæg køber vi ikke mere, Eva ordner både pølser og ost, snitter grøntsager og skærer dejen til småkager ud som en mis. Den

står fast stationeret på køkkenbordet og er blevet mig en uundværlig hushjælp, og så er den lige så pæn i dag, som da jeg købte den for et år siden...

Så mange var fru Vibekes ord om Eva-maskinen.

De franske *Pyrexfade* af ildfast glas er ualmindelig nydelige og findes i mange gode størrelser med og uden låg. Lågfadene gør det iøvrigt ud for to fade, og bageformens låg er udformet som et elegant lille pålægsfad. Glasset er fantastisk stærkt, og der skal mindst et styrt mod et cementgulv til, før det går itu. Den franske brugsanvisning tilråder forsigtigt, at man sætter en plade mellem fad og gasblus, hvis fadene bruges på gassen, men FDBs prøvekøkken tør godt gå ind for, at fadene sættes over ilden ganske som en almindelig gryde. De kan også tåle store temperaturforandringer uden at springe. Og så er de tilmed billige.

KAGEFORM
med eller uden låg

LAGFAD
4-6 personer

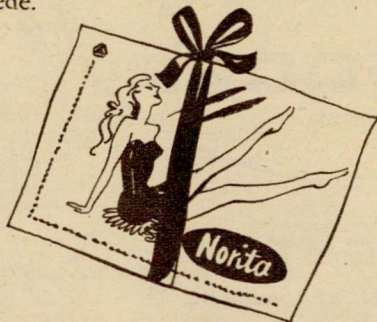
STEGEFAD
33 cm x 23 cm x 3 cm

Hvad er der i pakkerne?

En „Sig det med konserver“-julehilsen. Og hvorfor ikke vælge det, der ikke købes til hverdag? Asparges, fersken og ananas eller fine, grønne bønner, syltede jordbær og grønne blomster. Der er også morsomme ting i flasker til madens opmuntring, f. eks. kan man lave en pakke med tomatketchup, engelsk sauce og esdragon-eddike. Altsammen ting, der ligger uden for de mere daglige indkøb.

Dejlige ufornuftige strømper. Til dem, der ikke kan få dem tynde nok *Norita Pin Point* med tonet søm i 15 denier og 60 gauge. Eller den nye *Crepe Agilon* u d e n søm. Den er som spindelvæv, men stærkere end de tynde, glatte nylonstrømper – og varmere. Helt fornuftige og smukke strømper kan der jo også puttes i pakken. Der er f. eks. netstrømpen *Norita 48 gauge* 30 denier. Noritastrømperne er 4 F-mærkede.

En lille samling krydderier i krydderimøllens nydelige emballage vil glæde de mange, der dyrker madlavningskunsten. Der er den milde paprika, stødt peber, god karry og den nye, lille dåse med det tredje krydderi (også kaldet *Glut*) ikke at forglemme.

* FILM

Stor humanist

Ideen med at udstille mig selv for publikum er mig frastødende. Men jeg vil gerne indrømme, at hvis der skal laves en sandfærdig film om mit liv, er det bedre, det gøres, mens jeg lever, så jeg selv kan kontrollere den...

Med disse ord gav *Albert Schweitzer* for 6 år siden to amerikanske filmfolk tilladelse til at lave en dokumentarfilm over hans liv – med ham selv i hovedrollen. Filmoptagelserne måtte dog ikke forstyrre hans daglige tilværelse. Han ville under ingen omstændigheder *agere*. Trods – eller måske netop på grund af – denne forudsætning er filmen blevet et usædvanligt smukt og ægte arbejde, og da teksten er godkendt af – ja, til dels skrevet af – Schweitzer selv, kan der ikke rejses nogen tvivl om, at det er det centrale i denne store humanists liv og livsfilosofi, den drager frem.

Albert Schweitzer, lægen i urskoven, der er en farvefilm af normal spillefilmlængde, følger *Albert Schweitzer* helt fra hans barndom i en lille by i Elsass – en periode, som skildres dels ved hjælp af gamle fotos og andet dokumentarisk materiale, dels i nogle konstruerede scener, hvor hans eget barnebarn spiller den lille *Albert Schweitzer*.

Filmens hovedvægt ligger dog på afsnittene fra det hospital, Schweitzer grundlagde

Albert Schweitzer i sit urskovshospital.

i Fransk Ækvatorialafrika, efter at han i 30 års-alderen havde afbrudt en lovende karriere (han var allerede professor og en kendt orgelmusiker) for at læse til læge.

I dag behandler hospitalet i Lambarene årligt ca. 4000 syge negre, foruden at det huser og bespiser patienternes pårørende. Det ledes stadig af Schweitzer, som nu er oppe i firserne. Scenerne herfra er både rørende og gribende, og filmen som helhed fremtræder som et stærkt indlæg for Schweitzers humanistiske budskab om at nære *ærbødighed for livet* og om at forstå, at *intet medmenneske er en helt fremmed*.

Nettooverskuddet fra filmen, som vises offentligt fra engang i januar, går til udbygning af Lambarene-hospitalet, samme

formål, som Schweitzer brugte sin Nobelpris på. Den gjorde det bl. a. muligt at forsyne hospitalets nye afdeling for spedalske med bølgeblikstak i stedet for palmebladsbeklædning.

* BØGER

Stor fortæller

Bogen om Peter Freuchen.
Forlaget Fremad. Kr. 19,75.

22 forfattere, journalister, polarforskere, videnskabsmænd, skolekammerater og slægtninge, foruden statsminister *H. C. Hansen* og *Niels Bohr*, forsøger i denne bog at give en skildring af det 70-års eventyr, som udgør Peter Freuchens liv fra han kom til verden i en købmansgård i Nykøbing F. og til han døde – undervejs mod de arktiske egne for gud ved, hvilken gang.

Skønt det er en stor og flot bog, har pladsen været knap. Freuchens løbebane var så broget og hans sind så sprudlende, at det nødvendigvis må være spredte indtryk, man får med. Men kedelige er de skam ikke – lige så lidt som det var muligt at kede sig i den levende Peters selskab. Han var i uafbrudt aktivitet. Snart kæmpede han lidenskabeligt mod racediskriminering og snart mod stopfodring af gæs, snart projek-

Hvor fornuften råder bruges

Pfizer

Terramycin*

TILSKUDSFODER

*) indregistreret af Chas. Pfizer & Co.

FÅS I BRUGSEN

Pfizer A/s - Martinsvej 7 - Kbh. V. Luna 5001

terede han biavl på Grønland og snart avl af vinbjergsnegle i Danmark, snart var han væk for at malke sin ged (under hvilken proces han tøjrede den til sit berømte træben) og snart for at skrive en novelle. Engang kom han efter ganske kort tids forløb tilbage fra arbejdsværelset med en helt anden historie end den, han havde planlagt. Jeg kom nemlig, forklarede han, til at skrive et ord forkert i anden linie. Jeg ville have skrevet „bugt“, men i stedet kom der til at stå „buk“. Så gad jeg ikke rette det, men lavede i stedet for en ny historie, der handler om en buk. Det er da nemmere end at sidde og strege ud.

En af bidragyderne til bogen, Cai M. Woel, placerer Peter Freuchen som Danmarks største fortæller og beklager, at Danmarks anerkendelse af hans forfatterskab kom så sent. Det kan der vel være en del om. Men noget ensomt og miskendt geni var Peter jo ingenlunde. Da han drev landbrug ved Enehøje i Nakskov fjord, var der tit lige så mange gæster som husdyr på øen. Undertiden lønnede de hans gæstfrihed ilde. F. eks. „forbedrede“ digteren Otto Gelsted i Freuchens fravær det afholdsfyndord, som havde en fremtrædende plads i spisestuen. Det lød *Sky vin, tobak og kvinder*, men Gelsted fandt plads til endnu en stavelse, så der kom til at stå *Whisky, vin, tobak og kvinder*.

Freuchen tilgav og demonstrerede således endnu en gang den overbærenhed, trofasthed, hjertevarme og sans for en god historie, som hele bogen her er eet eneste stort vidnesbyrd om.

Stor digter

Boris Pasternak: Dr. Zivago.
Gyldendal. Kr. 34,75.

Den storm, der i øst og vest har rejst sig om Pasternaks Nobel-pris og hans tvungne afkald på den, vil utvivlsomt få en del mennesker til at gå i gang med hans omstridte bog, Dr. Zivago, under forkerte forudsætninger. Hans opgør med kommunistiske synspunkter ligger på et noget andet plan, end man ville være fristet til at tro efter en del af den polemik, man har været vidne til.

Vel findes passager i bogen, der kan læses som temmelig direkte angreb på sovjet-ideologien og sovjetledere i fortid og nutid. Dr. Zivago – der repræsenterer Pasternak selv – siger f. eks. et sted hånligt, at *det har vist sig, at hele dette kaos af omvæltninger og forandringer er det eneste rette element for revolutionens ophavs-mænd ... opbygningen af nye verdener, overgangsperioder, det er for dem et mål i sig selv. Andet har de ikke lært, andet kan de ikke ...* Et andet sted priser Zivago de gamle russiske digtere Pushkin og Tjekhov for den tilbageholdende blufærdighed overfor emner som menneskehedens slutgyldige mål, de udviser (underforstået: i modsætning til kommunisterne).

Det er imidlertid noget andet end et politisk systemskifte, Pasternak forlanger. Han vil have menneskene til at søge tryk-
hed inde i sig selv og frigøre sig for det

materialistiske livsyn, som fører til, at man søger tryk-
hed i penge og ting. Han afviser politikens og politikernes klare, abstrakte og absolutte sandheder som noget, der ret beset er uvirkeligt tankespind. For ham er virkeligheden, livet, at finde i naturen, kærligheden, kunsten – men frem for alt i poesien. *Vi er til for*, som en af Pasternaks hovedpersoner siger, *at sætte os ind i livets afsindige skønhed og kalde alt ved navn.*

I formen er Dr. Zivago en blanding af roman, tidsskildring, selvbiografi og digtsamling – i sit handlingsforløb dækkende tiden fra omkring den russisk-japanske krig frem til slutningen af trediverne. Sine højdepunkter når bogen ubetinget i digtene og i de poetisk betoned prosaafsnit, der ofte er af betagende skønhed og følsomhed.

Boris Pasternak er en stor digter og Dr. Zivago betragtet som helhed et særpræget og indtrængende kunstværk. Men med sine 600 sider, sit uhyre persongalleri og sine langstrakte samtaler ville den utvivlsomt appellere til en temmelig begrænset kreds af danske læsere, hvis den ikke havde vakt en politisk betonet sensation.

Stor forbryder - og stort geni!

Alan Bullock: Hitler, Tyrannen og Tyranniet.
Forlaget Fremad. Kr. 38,75.

Hvor mange tusinde bøger, der er skrevet om Hitler og nazismen, ved man i virkeligheden ikke. Bullock nævner kun 300 (hvoraf en på 42 bind). Det nye ved hans bog er, at han med en historikers metode og træning forsøger at skille de væsentlige detaljer ud af dette uhyre råmateriale og sammenstille dem til en fuldstændig biografi over Hitlers liv fra fødsel til død. Sagligt-historisk har hans bog, som blev afsluttet i 1952, forlængst vundet fagfolks anerkendelse, og han er desuden så dygtig en populær-skribent, at han har kunnet fremstille sit tunge stof på en levende og fængslende måde. De skribenter, som tror, at man nødvendigvis må vælge mellem det historisk korrekte og det læselige, kan lære meget af Bullock.

Det forhindrer naturligvis ikke, at man kan diskutere hans vurderinger. Medens Hitler jo meget ofte er blevet beskrevet som en lille uvidende hystriker, der kun kom til magten som en brik i spillet mellem de virkelige magthavere i Tyskland – junkerne, hæren, sværindustrien og storfinansens – betragter Bullock ham som et politisk geni – hvilket ikke ændres af, at hans sind styredes af de gemeneste lidenskaber.

Hitlers styrke lå, mener den engelske professor, først og fremmest i hans mangel på forståelse af, hvad der kunne udrettes ved propaganda, og hvordan propagandaen skulle føres, men han besad også et førstehåndskendskab til Tyskland og det tyske folk, som ikke mange tyske ledere har haft magen til, foruden et skarpt blik for modstandernes svagheder, evne til overforenkling, sans for de rigtige tidspunkter, standhaftighed, forbløffende viljestyrke, kynisme og en fuldkommen principløs oppor-

tunisme – en opregning af politiske „fortrin“ som jo nok kan vække lidt modsigelse.

Bullock advarer mod at overdrive betydningen af den økonomiske støtte, Hitler vitterligt modtog fra sværindustrien og storfinansens, inden han kom til magten, eller at opfatte ham som en nikkedukke for nogle storkapitalister. Tværtimod viste det sig, at i modsætning til, hvad man i almindelighed tror, er bankierer og forretningsmænd for troskyldige til at være med i det politiske spil – når det bliver spillet af en mand som Hitler. Til hans politiske originalitet hørte også hans forståelse af, at effektive revolutioner i vor tid ikke gennemføres mod, men med statsmagten.

Hitlers karriere var, hævder professor Bullock, et – ganske vist forvrænget – udtryk for den kraftigste politiske tradition i Tyskland. Dette er, siger forfatteren, hvad *nationalisme, militarisme, en autoritær holdning, dyrkelse af succes og fysisk magt og ophøjelse af staten og realpolitikken fører til, hvis disse ting bliver ført igennem til deres logiske konklusion.*

Dybest set – mener Bullock – var Hitler imidlertid en oprører mod „systemet“ i hele Europa, mod den liberal-borgerlige orden, som beherskede Europa mellem den franske revolution og den 2. verdenskrig. Det var hans kald at omstyrte denne orden ... og dette, det dybest følte af de mål, han satte sig, det nåede han også, Europa vil måske rejse sig påny, men det gamle Europa er borte for bestandig.

Lysbro
SKOVLE

BEDST KENDT
KENDT SOM DE BEDSTE

LYSBRO FABRIKER
SILKEBORG

strato gulvlak

Danmarks stærkeste

STRATO, den nye kvalitetsvare fra FDB, er 3 gange så slidstærk som den hidtil bedste gulvlak. STRATO er meget lys og med højglans, den er forbløffende let at stryge ud og tørrer på ca. 3 timer.

- gå i Brugsen - så får De dividende - ovenikøbet

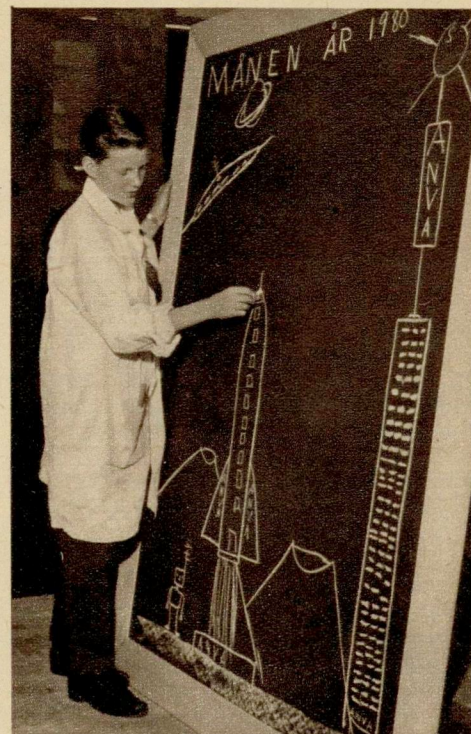
På besøg i det

HVILKEN skoleelev ser ikke hen til skolegangens afslutning med store forventninger? Selv for den dreng eller pige, der kan lide sin skole, hviler der jo alligevel en anderledes glans over den tid, da man skal ud i det praktiske liv, være voksen, udrette noget, tjene penge . . .

Men hvordan finder de unge mennesker et virke, hvor forventningerne til det forjættede land ikke skuffes alt for voldsomt? Det har altid været svært og er jo desværre på grund af de store årganges pres ekstra vanskeligt i disse år. Derfor er erhvervsvejledning så vigtig, og den bliver naturligvis des mere effektiv i jo højere grad den kan supplere teorien med praktiske indblik i erhvervslivet.

Ud fra denne erkendelse har Stengårdskolen i Gladsaxe truffet aftale med Magasin ANVA om, at et hold unge fra skolens 8. klasse i nogle dage får lov at deltage i de forskellige grene af stormagasinet arbejde. Det første hold på 23 elever mødte op fornylig og gik i gang med at „praktisere“ under kyndig vejledning både i salgsafdelingerne, på dekorationsatelieret, ved vinduespyntningen og i ANVA-cafeteriets køkken.

Også en anden andelsvirksomhed, Magasin Stilman i Randers, lod et hold unge prøve vingerne, idet en klasse piger og drenge fra Nyvangsskolen i Randers fik lov at pynte et vindue – med det fornøjelige resultat, man ser øverst til højre på næste side.

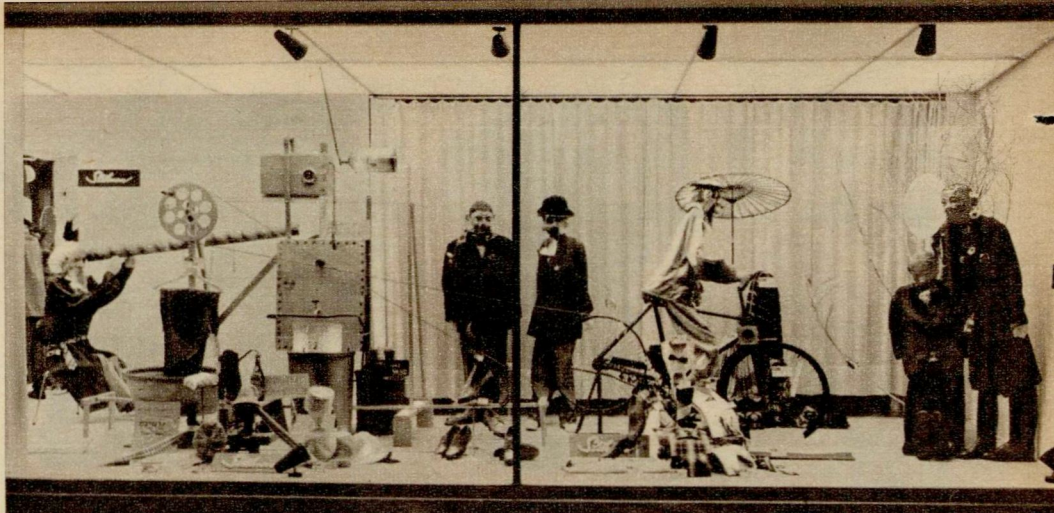

Fremtiden dominerer dette udkast til en vinduesdekoration i ANVA – og det er vel naturligt, når dekoratørens alder tages i betragtning.

forjættede land

Til højre det Storm P.-vindue, børnene fra Nyvangsskolen pyntede for Magasin Stilman i Randers. Idé-fattigdom tynger ialtfald ikke de unge mennesker.

På de tre andre billeder studeres salgets, kogekunstens og vinduespyntningens finesser i Magasin ANVA.

Hugin

KUN KR. 585.-

Den elektriske HUGIN letvægtssymaskine er en rigtig velkommen julegave: nyttig og uundværlig for husmoderen - og så er HUGIN kvalitet helt igennem...

- rundskytte
- fri arm
- arbejdsbord med komplet tilbehør
- sænkbar transportør
- bevægelig trykfod
- fodregulering
- indbygget sylampe med blændfrlt lys
- automatisk frikobling ved spoling
- vibrationsfri motor
- Tal med Brugsen om betalingsbetingelserne

- gå på juleindkøb i Brugsen
så får De dividende - ovenikøbet

JULEKONKURRENCEN

med

500

KRONER
KONTANT

og

50

julekurve i
præmie...

Udfyld kuponen, og send den i lukket, frankeret kuvert til FDB Reklame postboks 1215 København S, der må have løsningen i hænde senest den 13. december. Vindernes navne offentliggøres ved opslag i Brugsen.

Her er mor og lille Dorthe i gang med jule-bagningen, som bliver en stor succes med kvalitets-varerne fra Brugsen. Julekonkurrencen går nu ud på følgende: Af stavelserne **FIR - GA - KRO - MAR - MEL - NE - NER - RI - SA - TRE** skal De danne 2 navne på FDB varer, som er helt uundværlige til Deres julebagning. Vi ønsker alle læserne rigtig god fornøjelse, - måske bliver De den lykkelige vinder af de 500 kroner eller en af de 50 fine julekurve!

KUPON

De 2 uundværlige varer til julebagningen er:

_____ og _____

Deres navn: _____

og adresse: _____

Medlem af Brugsen i: _____

-gå i Brugsen

så får De dividende - ovenikøbet